

NKÜ HUKUK FAKÜLTESİ DERGİSİ

ARAŞTIRMA MAKALESİ / RESEARCH ARTICLE

VESAYET ALTINDAKİ KİŞİNİN VASİ RIZASI GEREKTİRMEKSİZİN BİZZAT YAPABİLECEĞİ İŞLEMLER

*Araş. Gör. Sedat SEZGİN***

ÖZ

Türk Medeni Kanunu madde 453 hükmü uyarınca vesayet altındaki ayırt etme gücüne sahip küçük veya kısıtlı, vesayet makamının izniyle bir meslek veya sanatın yürütülmesine ilişkin gerekli olağan hukuki işlemleri bizzat yapabilmektedir. İlgili hüküm gereğince kişiye istisnai olarak olağan hukuki işlemler açısından tam ehliyete sahipmiş gibi ticari ve mesleki faaliyette bulunabilme yetkisi tanınmıştır. Bu izin yalnızca vesayet makamınca verilebilir. İzin verilmesinde herhangi bir şekil şartı bulunmamaktadır. İzin verilmediği müddetçe yapılan işlemler vesayet altındaki kişi bakımından askıda hükümsüzlük yaptırımına tabidir. Bununla birlikte izin vesayet altındaki kişinin Türk Medeni Kanunu madde 449 hükmünde belirtilmiş olan yasak işlemleri yapmasına yetki vermez. Türk Medeni Kanunu madde 16 hükmü gereğince vesayet altındaki sınırlı ehliyetsiz kişiye vasiinin rızası olmaksızın karşılıksız kazandırmalarda bulunulabilir. Bu işlemler vesayet altındaki sınırlı ehliyetsiz kişiye her ne kadar büyük ekonomik avantajlar sağlıyor olsa dahi herhangi bir yükümlülük getiriyorsa işlemin geçerliliği vasiinin rıza göstermesine bağlıdır. Türk Medeni Kanunu madde 455 hükmü gereğince vesayet altındaki sınırlı ehliyetsiz kişi vasisi tarafından kendisine bırakılmış olan serbest malların yönetimine ilişkin tüm işlemleri (işlem borçlandırıcı nitelikte olsa dahi) bizzat gerçekleştirebilir.

Anahtar Kelimeler Vesayet, Rıza, İşlem, Sınırlı Ehliyetsiz, Fiil Ehliyeti

** Araş. Gör. Sedat SEZGİN, Kırklareli Üniversitesi Hukuk Fakültesi, Roma Hukuku ABD., Bağlarbaşı Mah. Kısmet Sok. No:11 D: 3 Maltepe/İstanbul, Tel. No. 0553 379 57 24, s.sezgin1907@gmail.com, ORCID 0000-0002-3372-924X

TRANSACTIONS THAT THE PERSON UNDER GUARDIANSHIP CAN MAKE PERSONALLY WITHOUT THE CONSENT OF THE GUARDIAN

Res. Asst. Sedat SEZGİN^{**}

ABSTRACT

Pursuant to the provision of article 453 of the Turkish Civil Code, a minor or a limited person who has the power to distinguish under guardianship can personally carry out the necessary ordinary legal proceedings regarding the execution of a profession or art, with the permission of the guardianship authority. Pursuant to the relevant provision, the person is exceptionally authorized to engage in commercial and professional activities as if he were fully competent in terms of ordinary legal transaction. This permission can only be given by the guardianship authority. There are no formal requirements for granting the permit. Unless permission is given, transactions made are subject to pending invalidity sanction in terms of the person under guardianship. However, permission does not authorize the person under guardianship to perform prohibited actions as specified in article 449 of the Turkish Civil Code. Pursuant to article 16 of the Turkish Civil Code, unrequited gains can be made to a limited incompetent person under guardianship without the consent of the guardian. Even if these transactions bring great economic advantages to the limited incompetent person under the guardianship, the validity of the transaction depends on the consent of the guardian. In accordance with the provision of article 455 of the Turkish Civil Code, a limited incompetent person under guardianship can personally perform all transactions regarding the management of free goods left to him by his guardian (even if the transaction is of a debiting nature).

Keywords Guardianship, Consent, Transaction, Limited Incapacity, Capacity To Act.

^{**} Res. Asst. Sedat SEZGİN, Kırklareli University Faculty of Law, Department of Roman Law, s.sezgin1907@gmail.com, ORCID 0000-0002-3372-924X

Extended Summary

Guardianship is a legal institution that ensures the protection of the economic and personal interests of minors and persons who are not under custody, is subject to public law as a rule, and results in the limitation of legal action capacity of individuals. The capacity to act of persons under guardianship has been differentiated in proportion to the benefit and protection provided. The legal capacity of persons under guardianship is narrower than those who are not under guardianship. As a rule, in the Turkish Civil Code, the consent of their legal representatives is sought for transactions carried out on the assets of persons under guardianship. The requirement of consent in the transactions carried out is important both in terms of protecting the interests of the persons under guardianship and ensuring public order. Because, there is a partial decrease in the "intellectual awareness" feature of a fully qualified person in people who are placed under guardianship for various reasons. However, in accordance with the principle of proportionality, which is one of the basic principles of the guardianship institution, a balance should be established between the limitation of the person's ability to act and the benefit obtained as a result of the limitation. Especially in terms of personal development, some transactions must be carried out by the person under guardianship. Pursuant to the provision of article 453 of the Turkish Civil Code, a minor or a limited person who has the power to distinguish under guardianship can take the necessary ordinary legal actions regarding the execution of a profession or art with the permission of the guardianship authority. The point that should be understood from the concept of profession is the jobs that the person professionally offers to the society in order to earn a livelihood, based on education, as a result of his knowledge. In terms of what should be understood from the concept of art, it is the works that a person performs as a result of his subjective ability since birth. Permission regarding the execution of a profession or art by the limited incompetent person under the guardianship is given by the guardianship authority. The permission given by the guardianship authority does not cover the prohibited transactions regulated in Article 449 of the Turkish Civil Code. Because the Turkish Civil Code article 449, without any exception, refers to the transactions that are prohibited by the person under guardianship or their legal representative. In addition, as clearly stated in Article 453 of the Turkish Civil Code, the permission granted for the execution of a profession or art is related to the execution of ordinary transactions. Making important donations and establishing a foundation is not an ordinary transaction in terms of professional or artistic conduct. In terms of being a guarantor, it seems possible to qualify the transaction as ordinary. However, it

does not seem possible to accept through interpretation that the transactions specified under the title of prohibited transactions by the legislator lose their status as prohibited transactions due to the enlargement of the capacity as a result of the permission given by the guardianship authority. Because the permission granted to the person by the guardianship authority is inherently exceptional in nature. Acceptance that the nature of the prohibited transaction is eliminated by making an exception through the interpretation of prohibited transactions, since no exception has been accepted by the legislator under the heading of prohibited transactions and the permission given for the practice of profession or art is exceptional in nature, literal (no exceptions regarding prohibited transactions) purposeful (the acceptance of the fact that the prohibited transactions can be carried out by the limited incompetent for the purpose of carrying out a profession or art, causing a conflicting situation for the protection of the person under guardianship and the guardianship law has a public law character) and systematic (Turkish Civil Code article 449 provision title is directly defined as "prohibited transactions" is not appropriate in terms of interpretation methods and legal methodology (the application of the exception to other rules by analogy with the interpretation method without any reference to the relevant provision creates a contradiction with the principles of argumentation and justification). Transactions with the quality of gratuitous gain can be made by the limited incompetent person under guardianship. There are four types of gain. These; It means increasing the asset of the person under guardianship, decreasing the asset passive, preventing the increase in the asset passive or "preventing the decrease in the asset". Because, in case of preventing the decrease in the asset, a gain is obtained in terms of limited incompetence.

GİRİŞ

Vesayet, velayet altında bulunmayan küçükler ve kısıtlıların, ekonomik ve kişisel menfaatlerinin korunmasını sağlayan, kural olarak kamu hukukuna tabi olan ve kişilerin hukuki işlem ehliyetinin sınırlandırılması sonucunu doğuran bir hukuki kurumdur. Vesayet altındaki kişilerin fiil ehliyetleri, sağlanan menfaat ve koruma ile orantılı olarak farklılaştırılmıştır. Bu kişilerin hukuki işlem ehliyeti, vesayet altında olmayan kişilere nazaran daha dar kapsamlıdır. Türk Hukuku'nda kural olarak vesayet altındaki kişilerin malvarlığı üzerinde gerçekleşen borçlandırıcı işlemlerde yasal temsilcilerinin rızası aranmaktadır. Yapılan işlemlerde rıza şartının aranması hem vesayet altındaki kişilerin menfaatlerinin korunması hem de kamu düzeninin sağlanması açısından önem arz etmektedir. Zira çeşitli nedenlere dayanılarak vesayet altına alınan kişilerin, tam ehliyetli bir kişinin sahip olduğu “düşünsel farkındalık” özelliğinde kısmi nitelikte bir azalma bulunmaktadır. Bununla birlikte vesayet kurumunun temel ilkelerinden biri olan orantılılık ilkesi gereğince kişinin işlem ehliyetinin sınırlandırılması ile sınırlandırılma sonucunda elde edilen menfaat arasında bir denge kurulmalıdır. Özellikle kişisel gelişim açısından bazı işlemlerin bizzat vesayet altındaki kişi tarafından gerçekleştirilmesi gereklidir. Çalışmamızın konusunu vesayet altındaki kişilerin bizzat gerçekleştirebileceği işlemler oluşturmaktadır. Belirtmek isteriz ki değerlendirmelerimiz genel olarak vesayet altındaki sınırlı ehliyetsizlere ilişkindir. Zira tam ehliyetsiz kişilerin ayırt etme gücünün bulunmaması nedeniyle herhangi bir hukuki işlem veya fiilin bizzat gerçekleştirilmesi mümkün değildir. Bununla birlikte çalışmamızda vesayet altındaki tam ehliyetsiz kişiler açısından da özellik gösteren durumlar ele alınmıştır.

I. AYIRT ETME GÜCÜNE SAHİP VESAYET ALTINDAKİ KİŞİNİN BİR MESLEK VEYA SANAT YÜRÜTÜMÜ

A. GENEL OLARAK

Türk Medeni Kanunu¹ m. 453 hükmü uyarınca vesayet altındaki ayırt etme gücünü haiz küçük veya kısıtlı, vesayet makamının izniyle bir meslek veya sanatın yürütülmesine ilişkin gerekli olağan hukuki işlemleri yapabilmektedir². İlgili madde hükmü ile vesayet altına alınmış

¹ Türk Medeni Kanunu, Kanun Numarası: 4721 Kabul Tarihi: 22.11.2001 RG: 08.12.2001/4607

² Aslı Açıkgöz, Dar Anlamda Vesayeti Gerektiren Haller ve Vesayet Altına Almanın İşlem Ehliyeti Bakımından Sonuçları (1. Baskı, On İki Levha Yayıncılık 2017) 237; M. Kemal Oğuzman, Özer Seliçi ve Saibe Oktay-Özdemir, Kişiler Hukuku (Gerçek ve Tüzel Kişiler) (15. Baskı, Filiz Kitabevi 2015) 93-100; Turgut Akıntürk ve Derya Ateş, Türk Medeni Hukuku İkinci Cilt Aile Hukuku (18. Baskı, Beta Yayınevi 2016) 523; Belma Kayran, ‘Türk Medeni Kanunda Vesayet Hukuku’ (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü 2012) 66; Avaz Mustafayev, ‘Gerçek Kişilerin Fiil Ehliyeti (Türkiye ve Azerbaycan Hukukuyla

kişiyeye sağlanan işlem ehliyeti, ticari hayatın güvenilir bir şekilde devamlılığını korumakla beraber aynı zamanda vesayet altındaki kişinin zihinsel gelişimine fayda sağlar³. Zira vesayet hukukunda kabul edilen orantılılık ilkesi⁴ gereğince kişinin korunması için getirilen işlem ehliyeti kısıtlaması, koruma amacından uzaklaşarak ticari özgürlüğü tamamen ortadan kaldırmamalıdır.

TMK m. 453 hükmüyle kişiyeye istisnai olarak tam ehliyete sahipmiş gibi ticari ve mesleki faaliyette bulunabilme yetkisi tanınmıştır. Tanınan yetki ile vesayet altındaki sınırlı ehliyetsiz kişinin işlem ehliyeti genişlemektedir⁵.

B. MESLEK VE SANAT KAVRAMLARI

Vesayet altındaki sınırlı ehliyetsizin işlem ehliyetinin genişletilmesindeki amaç kişinin tarımsal, sanatsal veya bilimsel nitelikteki bir işi bağımsız olarak yürütmesinin sağlanmasıdır⁶. Vesayet altındaki kişiyeye sağlanan bir meslek veya sanatı icra etme yetkisi TMK m. 453 hükmünde açıkça bağımsızlık unsurundan bahsedilmemiş olsa da bir işverene bağılı olarak çalışılması sonucunda kazanç elde edilmesini kapsamaz⁷. Vesayet altındaki kişinin bağımlı olarak çalışabilme yetkisi serbest mallara ilişkin olarak TMK m. 455 hükmünde düzenlenmiştir⁸.

Meslek ve sanat kavramları arasındaki farklılık doktrinde meslek kavramı açısından sanatsal nitelikte olmayan, devamlılık arz eden ve kişisel bir emek gösterilerek yapılan işler (örneğin doktorluk, avukatlık, şarkıcılık), sanat kavramı açısından ise geniş çerçevede herhangi bir işletme kapsamında yapılan, özel bir kabiliyet gerektiren ve mesleki nitelikte olmayan işler

Karşılaştırmalı Olarak' (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü 2013) 194; Kerem Öz, 'Türk- Alman Hukukunda Küçüğün Bir Meslek veya Sanatı Kendi Başına Yürütmesi ve Bu Durumun Hukuki İşlem Ehliyeti Üzerinde Etkileri' (2014) 2 (4) Uluslararası Antalya Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi 59, 85; Sami Akkurt, Kemal Erdoğan ve Hüseyin Tokat, Medeni Hukuk (Seçkin Yayıncılık, 2021) 224; Zafer Zeytin ve Ömer Ergün, Türk Medeni Hukuku (5. Baskı, Seçkin Yayıncılık 2020) 240; Mehmet Ayan ve Nurşen Ayan, Kişiler Hukuku (8. Baskı, Seçkin Yayıncılık 2016) 68; Ali Em, Vesayet Hukuku ve Davaları (2. Baskı, Seçkin Yayıncılık 2020) 41; Süleyman Yılmaz, ve Abdülkerim Yıldırım, Medeni Hukuk-I (Başlangıç Hükümleri-Kişiler Hukuku-Aile Hukuku) (Seçkin Yayıncılık 2020) 126-127; İhsan Erdoğan ve A. Dilşad Keskin, Türk Medeni Hukuku Başlangıç Hükümleri Kişiler Hukuku (3. Baskı, Gazi Kitabevi 2020) 256; Kemale Leyla Aslan Bingöl, Medeni Hukuk Dersi Sorular ve Cevaplar (4. Baskı, Seçkin Yayıncılık 2020) 181; Osman Gökhan Antalya ve Murat Topuz, Medeni Hukuk (3. Baskı, Seçkin Yayıncılık 2019) 256 dn. 42

³ Açıkgöz (n 2) 237

⁴ Orantılılık ilkesi vesayet altına alınmış kişinin korunması amacıyla yapılan müdahalelerin elde edilmesi beklenen amaç çerçevesinde ölçülü olmasıdır. Detaylı bilgi için bkz. ibid 42

⁵ Oğuzman, Seliçi ve Oktay-Özdemir, "Kişiler" (n 2) 100; Açıkgöz, (n 2) 237

⁶ Mustafayev, (n 2) 195; Açıkgöz, (n 2) 238

⁷ Öz, (n 2) 87; Mustafayev, (n 2) 195

⁸ Detaylı bilgi için bkz. Başlık III

(örneğin marangozluk, ayakkabı tamirciliği) olarak açıklanmıştır⁹. Türk Dil Kurumu meslek kavramını belli bir eğitim sonucunda elde edilen bilgi ve birikime dayalı olarak yapılan iş, sanat kavramını ise duygu, tasarı ve güzellik gibi çeşitli durumların anlatımında kullanılan yöntemler olarak tanımlamaktadır¹⁰. Kanaatimizce meslek kavramından anlaşılması gereken husus kişinin bilgi birikimi sonucunda eğitime dayalı elde ettiği tecrübelerini geçim sağlamak amacıyla profesyonel olarak topluma sunduğu işlerdir. Sanat kavramından anlaşılması gereken husus açısından ise kişinin doğumundan itibaren sahip olduğu öznel kabiliyet sonucunda biricik nitelikte gerçekleştirdiği işler olarak yorumlanmasının yerinde olduğunu düşünüyoruz.

C. MESLEK VEYA SANAT YÜRÜTÜMÜ İÇİN VESAYET MAKAMININ İZİNİ

TMK m. 453 hükmü ile vesayet altındaki kişinin işlem ehliyetinin genişlemesine sebebiyet veren bir meslek veya sanatın yürütümü, vesayet makamının iznine bağlıdır. Vesayet makamı kavramından anlaşılması gereken TMK m. 397/II hükmüne binaen Sulh Hukuk Mahkemesi'dir. Bu nedenle vesayet altındaki kişiye sağlanan bir meslek ve sanatın yürütümü yetkisi Sulh Hukuk Mahkemesi tarafından verilen izin kapsamındadır. Vasi tarafından izin verilmesinin hukuki açıdan bir sonucu bulunmaz¹¹. Mahkeme izin kararını, vesayet altındaki sınırlı ehliyetsizin ilgili işlemleri gerçekleştirebilmesi açısından kabiliyetinin bulunmasını tespit ettikten sonra verilen iznin kişinin menfaatine katkı sağlayacağı yönünde kanaate varması halinde vermelidir.

Vesayet makamı tarafından verilen izin kanun koyucu tarafından herhangi bir şekli şarta bağlanmadığından mütevellit açık veya örtülü olarak verilebilir. Örneğin kişinin mesleki faaliyetlere başlamasından haberdar olan vesayet makamının itirazda bulunmaması örtülü izin olarak değerlendirilir¹².

Doktrindeki bir görüş izin kararının Asliye Hukuk Mahkemesi tarafından verilmesi halinde Sulh Hukuk Mahkemesi tarafından alınmış gibi sonuç doğuracağını ifade etmektedir¹³. Kanaatimizce görüşe katılmak mümkün değildir. Zira TMK m. 453 hükmünde iznin vesayet makamı tarafından verilmesi gerektiği açıkça belirtilmiştir. TMK m. 397/II gereğince vesayet makamı Sulh Hukuk Mahkemesi'dir. HMK¹⁴ m. 2 ve HMK m. 4 hükümleri gereğince Asliye

⁹ Açıkgöz, (n 2) 239; Öz, (n 2) 86

¹⁰ <https://sozluk.gov.tr/>

¹¹ Öz, (n 2) 87; Açıkgöz, (n 2) 241

¹² Öz, (n 2) 87; Açıkgöz, (n 2) 242

¹³ Açıkgöz, (n 2) 241

¹⁴ Hukuk Muhakemeleri Kanunu, Kanun Numarası: 6100 Kabul Tarihi: 12.01.2011 RG: 04.02.2011/27836

Hukuk ve Sulh Hukuk Mahkemeleri arasında görev ilişkisi bulunur. Mahkemeler arası görev ayrımı HMK m. 1 gereğince kamu düzenine ilişkindir. Bu nedenle Asliye Hukuk Mahkemesi, Sulh Hukuk Mahkemesi'nin görevlendirilmiş olduğu bir hususta karar veremez. Kanaatimiz Asliye Hukuk Mahkemesi tarafından bir meslek veya sanatın yürütümüne ilişkin verilen iznin vasi tarafından verilen izne benzer olarak herhangi bir hukuki sonuç doğurmayacağı yönündedir.

Sulh Hukuk Mahkemesi tarafından verilen izin, durumun vesayet altındaki kişinin aleyhine gelişmesi sonucunda Sulh Hukuk Mahkemesi tarafından geri alınabilir niteliktedir. İzinin geri alınması mahkemelerin keyfi karar verme yasağına tabi olmasından mütevellit geçerli hukuki gerekçelere bağlı olmalıdır. İzinin geri alınması kararı geçmişe etkili olmakla birlikte iyiniyetli üçüncü kişiler ile yapılan hukuki işlemleri etkilemez. Doktrindeki katıldığımız görüş, geri alma kararının ilan edilmediği müddetçe verilen izin kapsamında yapılan hukuki işlemlere ilişkin üçüncü kişilerin iyiniyetlerinin korunduğu yönündedir¹⁵. Kanaatimizce kararın ilanından önce üçüncü kişilerin iyiniyetlerinin korunmasının hukuki gerekçesi TMK m. 410/II hükmünün kıyasen uygulanmasıdır.

Vesayet altındaki kişinin Sulh Hukuk Mahkemesi izni olmaksızın mesleki ve sanatsal faaliyetlerde bulunması durumunda tarafı olduğu hukuki işlemlerin akıbeti TMK m. 465 hükmü gereğince vasinin rızası olmaksızın gerçekleştirilen işlem hükmündedir. Bu nedenle doktrinde vesayet altındaki sınırlı ehliyetsizin vasi rızası bulunmadan gerçekleştirdiği hukuki işlemlere ilişkin belirtilen askıda hükümsüzlük¹⁶ yaptırımını, meslek veya sanatın icrasında vesayet makamının izin kararı bulunmaksızın vesayet altındaki sınırlı ehliyetsiz tarafından bizzat gerçekleştirilen hukuki işlemlere de uygulanır. Askıda hükümsüzlük yaptırımının kabulü sonucunda, vesayet makamı bir meslek veya sanatın bizzat vesayet altındaki sınırlı ehliyetsiz tarafından yürütümüne ilişkin izin vermediği müddetçe yapılan hukuki işlemler üçüncü kişiler

¹⁵ Açıkgöz, (n 2) 242; Azerbaycan Hukuku'nda TMK m. 410/II benzeri bir hüküm bulunmamasının sonucunda üçüncü kişilerin iyiniyetleri karar tarihinden itibaren korunmaz. Detaylı bilgi için bkz. Mustafayev, (n 2) 247

¹⁶ Askıda Hükümsüzlük-Tek Taraflı Bağlamazlık kavramları hakkında detaylı bilgi için bkz. Turgut Akıntürk ve Derya Ateş, Medeni Hukuk (23. Baskı, Beta Yayınevi 2017) 133; Oğuzman, Seliçi ve Oktay-Özdemir, "Kişiler" (n 2) 94; Antalya ve Topuz, (n 2) 258; Akkurt, Erdoğan ve Tokat, (n 2) 220; Zeytin ve Ergün, (n 2) 239; Açıkgöz, (n 2) 224; Akıntürk ve Ateş, "Aile" (n 2) 523; Kayran, (n 2) 69; Ayan ve Ayan, "Kişiler" (n 2) 73; Em, (n 2) 40; Yılmaz ve Yıldırım, (n 2) 126; Şaban Kayıhan ve Mustafa Ünlütepe, Medeni Hukuk Bilgisi (4. Baskı, Seçkin Yayıncılık 2017) 175; Erdoğan ve Keskin, (n 2) 254; Mustafayev, (n 2) 244; Bu durumun Alman- Türk hukuku açısından incelenmesi açısından Alman Medeni Kanunu paragraf 107 önemli yer tutar. Detaylı bilgi için bkz. Öz (n 2) 80-82

açısından bağlayıcılığını korur. İzin verilmesi ile yapılan işlemler baştan itibaren geçerlilik kazanır. Şayet izin verilmezse işlemler kesin hükümsüz olur¹⁷.

D. İZİN KAPSAMINDA YAPILABİLECEK İŞLEMLER

Vesayet makamı tarafından verilen izin kişinin yalnızca bağımsız bir meslek veya sanat alanında yaptığı çalışmalara ilişkin olup kişinin iznin kapsamı dışında yapmış olduğu işlemlere etkisi bulunmaz. Bu nedenle izin kapsamı dışında kalan işlemlere ilişkin sınırlı ehliyetsizlerin hukuki işlem ehliyetine dair genel kurallar uygulanır. Ayrıca TMK m. 453 uyarınca verilen izin kişinin tacir sıfatıyla hareket ederek ticari işletme kurma ve yönetme yetkisi vermez¹⁸.

Verilen iznin kapsamı, TMK m. 453 hükmü gereğince bir meslek veya sanatın yürütümü için gerekli olan tüm olağan işlemleri içerir. Bu noktada gerekli olağan işlemlerin kapsamında nelerin bulunduğu önem kazanmaktadır. Doktrinde işletmenin devamlılığını sağlamak amacıyla gerekli malların alımı-satımına ilişkin sözleşmeler yapmak, vergi ödemelerinde bulunmak, hizmet ve kira sözleşmeleri düzenlemek, sigorta sözleşmelerine taraf olmak gibi çeşitli hukuki ilişkiler olağan işlemler olarak örneklendirilmiştir¹⁹.

Doktrinde, verilen izin kapsamında kişinin TMK m. 449 hükmünde belirtilen yasak işlemleri²⁰ (kefil olmak, vakıf kurmak, önemli bağışlamalarda bulunmak) gerçekleştirme yetkisinin bulunup bulunmadığına ilişkin tartışmalı görüşler bulunmaktadır. Birinci görüş verilen izin sonucunda, vesayet altındaki kişinin ehliyetinin genişlemesi sebebiyle yasak işlemleri yapılabileceği yönündedir²¹. İkinci görüş ise yasak işlemlere ilişkin getirilen mutlak sınırlamanın temelinde sınırlı ehliyetsizi koruma amacı bulunmasından mütevellit verilen iznin yasak işlemleri kapsamadığı yönündedir²². Kanaatimizce birinci görüşe katılmak mümkün değildir. Zira TMK m. 449 hükmü herhangi bir istisna getirmeksizin vesayet altındaki kişi veya yasal temsilcisi tarafından yapılması yasak olan işlemleri ifade eder. Ayrıca TMK m. 453

¹⁷ Oğuzman, Seliçi ve Oktay-Özdemir, “Kişiler” (n 2) 94-95; Akıntürk ve Ateş, “Medeni” (n 16) 133; Akıntürk ve Ateş, “Aile” (n 2) 523-524; Açıkgöz, (n 2) 226; Kayran, (n 2) 69; Mustafayev, (n 2) 246

¹⁸ Açıkgöz, (n 2) 244

¹⁹ Açıkgöz, (n 2) 245; Öz, (n 2) 87

²⁰ Yasak işlemlere ilişkin detaylı bilgi için bkz. Oğuzman, Seliçi ve Oktay-Özdemir, “Kişiler” (n 2) 101; Kayıhan ve Ünlütepe, “Bilgi” (n 16) 178 vd.; Akıntürk ve Ateş, “Medeni” (n 16) 134; Akıntürk ve Ateş, “Aile” (n 2) 524; Yılmaz ve Yıldırım, (n 2) 127; Antalya ve Topuz, (n 2) 256; Aslan Bingöl, (n 2) 181; Zeytin ve Ergün, (n 2) 239; Ayan ve Ayan, “Kişiler” (n 2) 74; Em, (n 2) 40; Akkurt, Erdoğan ve Tokat, (n 2) 224; Öz, (n 2) 89; Kayran, (n 2) 67; Mustafayev, (n 2) 247-248; Azerbaycan hukukunda vesayet altındaki kişilere ilişkin yasak işlemler başlığı altında bir düzenleme bulunmamaktadır. Bununla birlikte Azerbaycan Mülki Mecellesi m. 30 gereğince 16 yaş doldurulmadan kooperatif üyesi olunamaz.; Erdoğan ve Keskin, (n 2) 257 dn. 617; Yazar yasak işlemlerin doğrudan hak ehliyetinin kısıtlanmasına ilişkin olduğunu ifade etmiştir

²¹ Öz, (n 2) 89; Açıkgöz, (n 2) 246

²² Ayan ve Ayan, “Kişiler” (n 2) 69

hükmünde açıkça belirtildiği üzere bir meslek veya sanatın yürütümü için verilen izin olağan işlemlerin yapılmasına ilişkindir. Ayrıca önemli bağışlamalarda bulunmanın ve vakıf kurmanın, mesleki veya sanatsal yürütüm açısından olağan işlem niteliğinde olmadığını düşünüyoruz. Kefil olmak açısından ise işlemin olağan olarak nitelendirilmesi mümkün gözükmemektedir. Bununla birlikte kanun koyucu tarafından yasak işlemler başlığı altında belirtilen işlemlerin, vesayet makamı tarafından verilen izin sonucunda ehliyetin genişlemesine bağlı olarak yasak işlem niteliğini kaybetmesinin yorum yoluyla kabulü doğru değildir. Zira vesayet makamı tarafından kişiye tanınan izin, niteliği itibarıyla kendiliğinden istisnai niteliktedir. Kanun koyucu tarafından yasak işlemler başlığı altında herhangi bir istisnanın kabul edilmemiş olması ve bizatihi meslek veya sanatın yürütümüne ilişkin verilen iznin istisnai nitelikte olması nedenleriyle yasak işlemlere ilişkin yorum yoluyla istisna yaratılarak yasak işlem niteliğinin ortadan kalktığı kabulü, lafzi (yasak işlemlere ilişkin herhangi bir istisna bulunmaması), gai (yasak işlemlerin sınırlı ehliyetsiz tarafından bir meslek veya sanatın yürütümü amacıyla gerçekleştirilebilmesinin kabulünün vesayet altındaki kişinin korunması amacıyla çelişkili bir duruma sebebiyet vermesi ve vesayet hukukunun kamu hukuku karakterli olması) ve sistematik (TMK m. 449 hükmü başlığının doğrudan “yasak işlemler” şeklinde olması) yorum yöntemleri ve hukuk metodolojisi (istisnanın, ilgili hükme herhangi bir atfı olmaksızın yorum yöntemi ile kıyasen başka kurallara uygulanmasının argümantasyon ve temellendirme ilkeleri ile çelişki yaratması) açısından yerinde değildir.

E. VESAYET ALTINDAKİ KİŞİNİN MESLEK VEYA SANAT YÜRÜTÜMÜNDEN DOĞAN HUKUKİ SORUMLULUĞU VE DAVA EHLİYETİ

Vesayet makamı tarafından verilen izin kapsamında gerçekleştirilen bir meslek veya sanatın yürütümü faaliyeti için gerekli olan malların yönetim yetkisi doğrudan vesayet altındaki kişiye ait olmaktadır²³. Bu nedenle ilgili malların kullanımı yetkisi, yapılan iş sonucunda elde edilen gelirler, mallara ilişkin gerekli olduğu takdirde sigortalatma yükümlülüğü, yapılan giderler ve diğer kanuni yükümlülükler kendisine vesayet makamı tarafından izin verilmiş vesayet altındaki sınırlı ehliyetsiz kişiye aittir. Söz konusu mallar ile sınırlı olmak şartıyla vesayet altındaki kişinin tasarruf yetkisi de mevcuttur²⁴. İzin kapsamında yapılan işlerden

²³ Açıkgöz, (n 2) 247; Akıntürk ve Ateş, “Medeni” (n 16) 134; Akıntürk ve Ateş, “Aile” (n 2) 523; Mustafayev, (n 2) 195; Yılmaz ve Yıldırım, (n 2) 127

²⁴ Yargıtay 12. HD. E. 1980/4848, K. 1980/6601, T. 22.9.1980 “*Sulh Mahkemesince bir meslek veya sanatla uğraşmaya sarahaten veya zimnen izin verilen vesayet altındaki kişi bu sanat ve meslekin icabından olan her tasarrufu yapma hakkını haizdir. Bu gibi tasarruflardan dolayı dava ve takipte bulunabileceği gibi kendisine*

doğan borçlara ilişkin hukuki sorumluluk TMK m. 453 gereğince vesayet altındaki kişinin tüm malvarlığı değerleri üzerinde ve herhangi bir sınırlamaya tabi olmaksızın doğar²⁵. Kanaatimizce durum kişisel yönetim yetkisinin bir sonucudur. Zira kişi, işin yürütümü açısından tam ehliyete benzer bir ehliyete muktedir olmaktadır. Bunun sonucunda da hukuki sorumluluğun tüm malvarlığı kapsamında sınırsız olarak doğması olağandır. Tüm malvarlığı üzerinde hukuki sorumluluğunun bulunması sebebiyle kişi hakkında doğrudan dava ve icra takibi mümkündür²⁶. Kendisine veya kendisi tarafından yöneltilen dava ve icra takip prosedürlerine ilişkin usuli ve esasi işlemler de vesayet altındaki kişi tarafından bizzat gerçekleştirilebilir.

Kişinin verilen izin kapsamındaki işlemleri gerçekleştirmesi hususunda tam ehliyete benzer bir durumun oluşması kişinin fiil ehliyeti açısından tam ehliyete sahip olduğu anlamına gelmez. Zira durumun oluşması doğrudan vesayet makamının iznine tabidir. Ayrıca vesayet makamı gerekli görürse işlemlere dair sınırlı ehliyetsiz tarafından bir açıklama yapılmasını talep edebilir ve durumun vesayet altındaki kişi aleyhine olduğunu tespit ettiği takdirde izni geri alabilir²⁷.

II. VESAYET ALTINDAKİ KİŞİLERE YAPILAN KARŞILIKSIZ KAZANDIRMALAR

A. SINIRLI EHLİYETSİZLERE YAPILAN KARŞILIKSIZ KAZANDIRMALAR

Karşılıksız kazanımlar (ıvazsız iktisaplar) kişiye hiçbir yükümlülük getirmeksizin sağlanan hak ve menfaatlerdir²⁸. TMK m. 16/I hükmü gereğince ayırt etme gücüne sahip küçük veya kısıtlı, bir hukuki işlem veya fiil kendisi açısından karşılıksız kazanma durumu yaratıyorsa yasal temsilci rızası olmaksızın işlem veya fiili bizzat gerçekleştirebilme yetkisini haizdir. Sınırlı ehliyetsiz tarafından karşılıksız kazanmanın oluşabilmesi için hukuki işlem veya fiilin, sınırlı ehliyetsizin malvarlığı açısından herhangi bir yükümlülük oluşturmaması gerekir. Bu

husumet tevcihî de mümkündür. İİK. 57. maddesinin 2. fıkrası hükmü bu görüşü teyit eder. Erişim T. 09.05.2021, www.hukukturk.com

²⁵ Açıkgoz, (n 2) 248; Akıntürk ve Ateş, “Aile” (n 2) 523; Oğuzman, Seliçi ve Oktay-Özdemir, “Kişiler” (n 2) 100; Öz, (n 2) 87; Zeytin ve Ergün, (n 2) 240; Ayan ve Ayan, “Kişiler” (n 2) 68; Em, (n 2) 41; Erdoğan ve Keskin, (n 2) 256; Aslan Bingöl, (n 2) 181

²⁶ Akıntürk ve Ateş, “Medeni” (n 16) 135; Açıkgoz, (n 2) 249; Akıntürk ve Ateş, “Aile” (n 2) 526; Mustafayev, (n 2) 196; Akkurt, Erdoğan ve Tokat, (n 2) 225; Ayan ve Ayan, “Kişiler” (n 2), 77; Yılmaz ve Yıldırım, (n 2) 128; Erdoğan ve Keskin, (n 2) 258

²⁷ Açıkgoz, (n 2) 242

²⁸ Akıntürk ve Ateş, “Medeni” (n 16) 133; Mustafayev, (n 2) 165; Erdoğan ve Keskin, (n 2) 610; Antalya ve Topuz, (n 2) 255

nedenle işlem veya fiilin sınırlı ehliyetsizin malvarlığı aktifini azaltmaması veya pasifini artırmaması gerekir²⁹.

Yapılan hukuki işlem veya fiilin sınırlı ehliyetsiz açısından bir yükümlülük meydana getirmesi durumunda karşılıksız bir kazanımdan söz etmek mümkün değildir. Zira hukuki işlem veya fiilin ekonomik açıdan kişiye avantaj oluşturması önem arz etmez. Karşılıksız kazanım durumunun tespiti ekonomik avantajlar üzerinden yapılmaz. Önemli olan husus sınırlı ehliyetsiz açısından hukuki işlem veya fiilin bir hukuki yükümlülük oluşturmamasıdır³⁰. Karşılıksız kazanımın varlığı durumunda hukuki işlem veya fiil bizzat vesayet altındaki sınırlı ehliyetsiz tarafından gerçekleştirilebilir. Ayrıca karşılıksız kazanımları yasal temsilci de sınırlı ehliyetsiz adına gerçekleştirme yetkisini haizdir³¹.

Yükümlülük ifadesinden anlaşılması gereken husus vesayet altındaki kişi tarafından ivaz olarak verme, yapma veya yapmama borcunun oluşmasıdır. Bu nedenle vesayet altındaki kişi sinallagmatik nitelikteki bir sözleşmeyi³² hiçbir koşulda bizzat gerçekleştiremez³³. Zira sinallagmatik sözleşmelerde sözleşme tarafları arasında karşılıklı bir edim yükümlülüğü bulunmaktadır³⁴.

Piyasa değerinin çok altında yapılan bir satış sözleşmesinin vesayet altındaki sınırlı ehliyetsiz açısından ekonomik avantaj meydana getirdiği açık olmakla birlikte vesayet altındaki sınırlı ehliyetsiz tarafından miktarı ne kadar düşük olursa olsun bir bedel ödeme yükümlülüğü doğurduğu için yasal temsilci rızası olmaksızın vesayet altındaki sınırlı ehliyetsiz tarafından bizzat yapılabilecek bir hukuki işlem değildir. Verilen örnekteki özellikleri haiz bir sözleşmenin bizzat vesayet altındaki sınırlı ehliyetsiz kişi tarafından yapılması durumunda yasal temsilci rıza göstermediği müddet açısından askıda hükümsüzlük yaptırımını uygulanır.

²⁹ Akıntürk ve Ateş, “Aile” (n 2) 522; Erdoğan, Akkurt ve Tokat, (n 2) 222; Ayan ve Ayan, “Kişiler” (n 2) 67; Antalya ve Topuz, (n 2) 255; Aslan Bingöl, (n 2) 57; Yılmaz ve Yıldırım, (n 2) 126; Kayıhan ve Ünlütepe, “Bilgi” (n 16) 177; Açıkgöz, (n 2) 254; Oğuzman, Seliçi ve Oktay-Özdemir, “Kişiler” (n 2) 99; Mustafayev, (n 2) 165; Erdoğan ve Keskin (n 2) 610; Kayran (n 2) 66; Azerbaycan Mülki Mecellesi m. 29-30’da da TMK’na benzer bir şekilde sınırlı ehliyetsizlerin yasal temsilci rızası olmaksızın karşılıksız kazanım işlemlerine taraf olabileceği hüküm altına alınmıştır. Detaylı bilgi için bkz. Mustafayev, (n 2) 222 vd

³⁰ Açıkgöz, (n 2) 254; Oğuzman, Seliçi ve Oktay-Özdemir, “Kişiler” (n 2) 99; Mustafayev, (n 2) 166; Erdoğan ve Keskin, (n 2) 610; Öz, (n 2) 83

³¹ Oğuzman, Seliçi ve Oktay-Özdemir, “Kişiler” (n 2) 100; Kayıhan ve Ünlütepe, “Bilgi” (n 16) 178

³² Sinallagmatik sözleşmeler hakkında detaylı bilgi için bkz. M. Kemal Oğuzman ve M. Turgut Öz, Borçlar Hukuku Genel Hükümler Cilt I (15. Baskı, Vedat Kitapçılık, 2017) 333 vd

³³ Açıkgöz, (n 2) 255

³⁴ Oğuzman ve Öz, (n 32) 333

Doktrinde kazanımın vesayet altındaki sınırlı ehliyetsizin malvarlığı aktifinde bir artışın meydana gelmesi, malvarlığı pasifinin azalması veya malvarlığı pasifinin artmasının engellenmesi şeklinde oluşabileceği yönünde bir görüş bulunmaktadır³⁵. Doktrindeki görüşe katılmakla birlikte kanaatimizce kazanım dört türlü oluşabilir. Bunlar; vesayet altındaki kişinin malvarlığı aktifinin artırılması, malvarlığı pasifinin azaltılması, malvarlığı pasifinin artmasının engellenmesi veya “malvarlığı aktifinin azalmasının önlenmesidir”. Zira malvarlığı aktifinin azalmasının önlenmesi durumunda da sınırlı ehliyetsiz açısından bir kazanım elde edilir.

Karşılıksız kazanma niteliğini haiz bir işlemin gerçekleştirilmesinden sonra ortaya çıkan durum vasıtasıyla bir takım yükümlülükler doğurması işlemin yapıldığı anda karşılıksız kazanım niteliğini haiz olduğunu etkilemez. Bu noktada önemli olan husus işlemin gerçekleştirildiği anda vesayet altındaki sınırlı ehliyetsiz kişi açısından bir yükümlülük oluşturulmamasıdır³⁶. Örneğin kişiye bağışlanan taşınmaz için sonradan vergi ödeme yükümlülüğünün oluşması bağışlama işleminin karşılıksız kazandırma niteliğini haiz olması ve bu nedenle vesayet altındaki kişi tarafından bizzat gerçekleştirilebilen bir işlem olması özelliklerini etkilemez.

Doktrinde karşılıksız kazanım hallerine verilen örnekler; vesayet altındaki sınırlı ehliyetsiz kişinin bağışlanan sıfatını haiz olduğu, şart veya yükümlülüğe bağlı olmayan bağışlama sözleşmesi-bağışlama vaadi³⁷, vesayet altındaki sınırlı ehliyetsiz kişinin alacaklı sıfatına sahip olduğu kefalet sözleşmesi, vesayet altındaki sınırlı ehliyetsiz kişiye herhangi bir karşı edim borcu yüklemeyen garanti sözleşmesi, borç ikrarı kabulü, vesayet altındaki sınırlı ehliyetsiz kişiye herhangi bir şart veya yükümlülük getirmeyen vasiyetin kabulü, vesayet altındaki sınırlı ehliyetsiz kişinin üçüncü kişi sıfatını haiz olduğu üçüncü kişi lehine sözleşmeden doğan alacak hakkının talebi, vesayet altındaki sınırlı ehliyetsiz kişinin herhangi bir yükümlülük getirmemesi şartıyla ibra sözleşmesinde borcu ibra edilen taraf olması, borcun nakli, vesayet altındaki sınırlı ehliyetsiz kişinin temlik edilen sıfatını haiz olmak şartıyla alacağın temliki, taşınır bir malın sahiplenilmesi, taşınmaz bir malın işgali şeklindedir³⁸. Ayrıca vesayet altındaki kişi yalnızca kendisi lehine sonuç doğuracak irade beyanlarını (örneğin

³⁵ Açıkgöz, (n 2) 255

³⁶ Açıkgöz (n 2) 258; Erdoğan ve Keskin, (n 2) 610 dn. 611

³⁷ Akıntürk ve Ateş, “Aile” (n 2) 522; Akıntürk ve Ateş, “Medeni” (n 16) 133; Oğuzman, Seliçi ve Oktay-Özdemir, “Kişiler” (n 2) 100; Mustafayev, (n 2) 168; Açıkgöz, (n 2) 256; Erdoğan, Akkurt ve Tokat, (n 2) 223; Antalya ve Topuz, (n 2) 255; Ayan ve Ayan, “Kişiler” (n 2) 67; Yılmaz ve Yıldırım, (n 2) 126; Kayıhan ve Ünlütepe, “Bilgi” (n 16) 178; Erdoğan ve Keskin, (n 2) 255; Öz, (n 2) 83

³⁸ Açıkgöz, (n 2) 256-25; Mustafayev, (n 2) 173-175; Ayan ve Ayan, “Kişiler” (n 2) 67-68

bağışlamadan dönme, ayıp ihbarı, temerrüt ihbarı) bizzat gerçekleştirebilir³⁹. Alacağın zamanaşımına uğramaması için zamanaşımını kesen işlemler⁴⁰ de vesayet altındaki kişi tarafından bizzat yapılabilir⁴¹.

Belirtmek isteriz ki kanun koyucu tarafından TBK⁴² m. 287 hükmü gereğince vasiye vesayet altındaki sınırlı ehliyetsiz kişiye yapılan bağışlamalara itiraz etme hakkı tanınmıştır. TBK m. 287 hükmü gereğince vasi yapılan bağışlamaya itiraz ederse bağışlama ortadan kalkar.

Verdiğimiz örnekler dışında vesayet altındaki kişinin bizzat mirasın kabulü işlemi yapması mümkün değildir. Zira TMK m. 463 hükmünde mirasın kabulü denetim makamının iznine bağlı olarak yapılabilen bir beyandır.

Vesayet altındaki sınırlı ehliyetsiz kişiye yapılan bir taşınmaz bağışının ipotekli olması durumunda vasi izninin gerekli olup olmadığı doktrinde tartışmalıdır⁴³. Kanaatimizce ipotek hakkının taşınmaz maliki açısından paraya çevirme işlemlerine katlanma yükümlülüğü oluşturması sebebiyle vasinin rızası aranmalıdır. Zira önemli olan husus çalışmamızda da belirttiğimiz üzere karşılıksız kazanma açısından vesayet altındaki kişiye ekonomik bir fayda sağlanması değildir. Dikkat edilmesi gerekli olan nokta, kişinin herhangi bir yükümlülük altına girmemesidir. Her ne kadar ipotekli taşınmazın paraya çevrilmesi durumunda da ipotek altına alınmış miktarın dışındaki bedelin vesayet altındaki kişi açısından bir ekonomik avantaj getirmesi ve malvarlığı aktifinin artmasına sebebiyet verdiği açık olsa dahi ipotekli taşınmazın kabulü ile malvarlığı pasifinde bir artışın gerçekleştiği de gözlemlenir. Zira vesayet altındaki sınırlı ehliyetsiz bir katlanma borcu altına girer Bu nedenle ipotekli taşınmazın bağışlanan sıfatına bağlı olarak vesayet altındaki kişi tarafından bizzat kabulünün tek taraflı bağlamazlık yaptırımına tabi olduğu kanaatindeyiz.

Vesayet altındaki sınırlı ehliyetsiz kişinin karşılıksız kazanma işlemlerine ilişkin dava ehliyeti bulunmaz. Zira ilgili işlemin dava konusu olduğu bir durumda davanın vesayet

³⁹ Mustafayev, (n 2) 176; Kayıhan ve Ünlütepe, “Bilgi” (n 16), 178; Açıkgöz, (n 2) 257; Oğuzman, Seliçi ve Oktay-Özdemir, “Kişiler” (n 2) 99

⁴⁰ TBK m. 154 “Aşağıdaki durumlarda zamanaşımı kesilir: 1. Borçlu borcu ikrar etmişse, özellikle faiz ödemiş veya kısmen ifada bulunmuşsa ya da rehin vermiş veya kefil göstermişse. 2. Alacaklı, dava veya def'i yoluyla mahkemeye veya hakeme başvurmuşsa, icra takibinde bulunmuşsa ya da iflas masasına başvurmuşsa.”

⁴¹ Açıkgöz (n 2) 258

⁴² Türk Borçlar Kanunu, Kanun Numarası: 6098 Kabul Tarihi : 11/1/2011 RG: 04.02.2011/27836

⁴³ Birinci görüş bu tarz bir bağışlamanın bir yükümlülük getirmesi sebebiyle yasal temsilci rızasıyla yapılması gerektiği yönündedir. Diğer görüş ise taşınmazın değerinden ipotek değerinin düşülmesi durumunda taşınmaz değerinin ipotek değerinin üzerinde olmasına bağlı olarak bu tarz bir bağışlamanın vesayet altındaki kişi bakımından herhangi bir yükümlülük oluşturmayacağı yönündedir. Tartışmalar için bkz, Açıkgöz, (n 2) 259; Mustafayev, (n 2) 170

altındaki kişi aleyhine sonuçlanma riski bulunur. Aleyhe sonuçlanan bir dava sonucunda kişinin malvarlığında bir azalma meydana gelmesi muhtemeldir ve bu nedenle karşılıksız kazanımlara ilişkin davalarda vesayet altındaki kişinin korunması amacıyla dava ehliyetinin bulunmadığının kabulü gerekir⁴⁴.

B. TAM EHLİYETSİZLER AÇISINDAN ÖZELLİK GÖSTEREN DURUMLAR

TMK m. 16 gereğince vesayet altındaki sınırlı ehliyetli kişilerin karşılıksız kazanımlara ilişkin işlemleri bizzat yapabilme yetkisi bulunmakla birlikte TMK'nın çeşitli hükümlerinde bazı fiillerin tam ehliyetli kişiler açısından bir nevi karşılıksız kazanım durumu oluşturduğu görülmektedir. Örneğin TMK m. 775 hükmünde düzenlenen taşınır bir malın işleme (hukuki taşıma) sonucunda mülkiyetinin kazanımı vesayet altındaki tam ehliyetli kişiler açısından da mümkündür⁴⁵. Zira işleme sonucunda taşınırın aslen mülkiyetin kazanımı, maddi bir fiile (realakt) bağlanmaktadır⁴⁶ ve vesayet altındaki kişi açısından herhangi bir yükümlülük getirmez. TMK m. 776 hükmünde düzenlenen karışma ve birleşme hükümleri de hukuki sonucun maddi bir fiile (realakt) bağlanması nedeniyle vesayet altındaki tam ehliyetli kişilere uygulanması mümkündür. Ayrıca TMK m. 772 hükmünde düzenlenen define niteliğini haiz taşınırın bulunması durumunda elde edilen kazanımlara ilişkin, TMK m. 712 hükmünde düzenlenen kazandırıcı zamanaşımı sebebiyle taşınır mülkiyetinin kazanımına ilişkin, TMK m. 19 hükmünde düzenlenen yerleşim yerinin tespitine ilişkin, TMK m. 348'de düzenlenen velayetin kaldırılmasına ilişkin ayırt etme gücü aranmadığı için ilgili hükümler vesayet altındaki tam ehliyetli kişiler açısından da sonuç doğurabilecek niteliktedir⁴⁷. Lakin TMK m. 767 (taşınır bir malın sahiplenilmesi), TMK m. 778 (taşınır bir malın mülkiyetinin terki) TMK m. 977 (zilyetliğin kazanılması) ve TMK m. 707 (taşınmaz bir malın işgali) hükümleri kişi iradesine bağlı olarak hukuki sonuç doğurduğundan mütevellit vesayet altındaki tam ehliyetli kişiler açısından uygulanması mümkün değildir⁴⁸.

Doktrinde TMK m. 769 hükmünün vesayet altındaki ayırt etme gücüne sahip olmayan kişiye uygulanabilirliği açısından iki farklı görüş bulunmaktadır. Birinci görüş maddi bir fiile bağlı olarak hukuki sonucun oluşması sebebiyle TMK m. 769 hükmünün ayırt etme gücü

⁴⁴ Mustafayev, (n 2) 167; Açıkgöz, (n 2) 261; Ayan ve Ayan, "Kişiler" (n 2) 77

⁴⁵ M. Kemal Oğuzman, Özer Seliçi ve Saibe Oktay-Özdemir, Eşya Hukuku (20. Baskı, Filiz Kitabevi 2017) 756; Açıkgöz, (n 2) 253; Oğuzman, Seliçi ve Oktay-Özdemir, "Kişiler" (n 2) 80; Mustafayev, (n 2) 284; Yılmaz ve Yıldırım, (n 2) 128; Erdoğan ve Keskin, (n 2) 252

⁴⁶ Oğuzman, Seliçi ve Oktay-Özdemir, "Eşya" (n 45) 756; Mustafayev, (n 2) 284; Erdoğan ve Keskin, (n 2) 252

⁴⁷ Oğuzman, Seliçi ve Oktay-Özdemir, "Kişiler" (n 2) 80; Açıkgöz, (n 2) 253

⁴⁸ Açıkgöz, (n 2) 254; Oğuzman, Seliçi ve Oktay-Özdemir, "Eşya" (n 45) 754; Mustafayev, (n 2) 284

olmayan kişiler açısından da uygulanabileceği yönündedir⁴⁹. Diğer görüş TMK m. 769 hükmünün tam ehliyetsiz kişiler açısından uygulanamayacağını, hükmün uygulanabilmesi için ayırt etme gücünün varlığının şart olduğunu ifade etmiştir⁵⁰. Biz ikinci görüşe katılıyoruz. Zira kayıp eşyaların bulunması durumunda gerekli ilan ve ihbar yükümlülüğünü içeren TMK m. 769 hükmünün uygulanabilmesi açısından kayıp eşya üzerinde kişinin hakimiyet kurması, eşyayı bulduğu yönünde bir iradesinin -ayırt etme gücünün- bulunması ve buna bağlı olarak ilan ve bildirim yükümlülüğüne sahip olduğunu kavraması gereklidir. Lakin tam ehliyetsiz kişilerin kayıp eşya üzerinde “hakimiyet kurarak kayıp eşya bulduğuna dair bir iradesinin bulunduğu” ve buna bağlı olarak “ilan ve bildirim yükümlülüğünün oluştuğunun” kabulü, tam ehliyetsiz kişilerin “ayırt etme gücüne sahip olduğu” anlamına gelir ve tam ehliyetsiz kişilerin ayırt etme gücüne sahip olmadığının kabulü ile çelişir.

III. VESAYET ALTINDAKİ SINIRLI EHLİYETSİZ KİŞİNİN SERBEST MALLARINI YÖNETMESİ

TMK m. 455 hükmü gereğince vesayet altındaki sınırlı ehliyetsiz kişi serbest mal niteliğini haiz malvarlığı unsurlarının yönetimine ilişkin gerekli hukuki işlemleri borç altına sokacak mahiyette olsa dahi bizzat yapabilme ehliyetine sahiptir⁵¹. Kanuni düzenleme ile vasi iznine bağlı olarak sınırlı ehliyetsizin serbest mallar üzerindeki bizzat tasarruf yetkisini kazanması kişinin fiil ehliyetinin genişlemesi sonucu doğurmaktadır⁵².

Vesayet altında sınırlı ehliyetsizin fiil ehliyetinin genişlemesi sonucunu doğuran iznin verilmesinde çeşitli amaçlar bulunur. Düzenleme ile örneğin küçüğün para yönetimine ilişkin maddi-manevi beceri kazanması, savurganlık nedenine bağlı olarak vesayet altına alınmış kişinin malvarlığı unsurlarına dair idare yetkisinin gelişiminin teşviki sağlanmıştır⁵³. Bu noktada kanuni düzenlemenin temelinde vesayet altındaki sınırlı ehliyetsizin serbest mallara ilişkin yönetim yetkisi ile bağlantılı olarak bir nevi insiyatif alması sağlanmaktadır. Serbest

⁴⁹ Açıkgöz, (n 2) 253

⁵⁰ Mustafayev, (n 2) 284; Ayrıca detaylı bilgi için bkz. Mehmet Ayan, Eşya Hukuku II Mülkiyet (9. Baskı, Seçkin Yayıncılık 2016) 582

⁵¹ Yılmaz ve Yıldırım, (n 2) 126; Akıntürk ve Ateş, “Medeni” (n 16) 134; Oğuzman, Seliçi ve Oktay-Özdemir, “Kişiler” (n 2) 101; Açıkgöz, (n 2) 287; Akıntürk ve Ateş, “Aile” (n 2) 523; Aslan Bingöl, (n 2) 181; Antalya ve Topuz (n 2) 256 dn. 42; Erdoğan ve Keskin (n 2) 256; Kayran (n 2) 66; Em (n 2) 41; Mustafayev (n 2) 198; Öz (n 2) 88; Erdoğan, Akkurt ve Tokat, (n 2) 224; Alman Medeni Kanunu m. 110 hükmünde sınırlı ehliyetsize verilen harçlıkların serbest mal niteliğini haiz olduğu belirtilmiştir. Ayan ve Ayan, “Kişiler” (n 2) 68

⁵² Öz, (n 2) 83; Açıkgöz, (n 2) 292; Oğuzman, Seliçi ve Oktay-Özdemir, “Kişiler” (n 2) 100-101

⁵³ Mustafayev, (n 2) 178 dn. 179; Açıkgöz, (n 2) 287

mallara ilişkin tasarruf yetkisinin doğrudan vesayet altındaki sınırlı ehliyetsize bırakılması ile vasinin ilgili serbest mallara ilişkin idare yükümlülüğü kalkar ve temsil yetkisi bulunmaz⁵⁴.

TMK m. 455 hükmünün geçerli olarak uygulanabilmesi için öncelikle vesayet altındaki sınırlı ehliyetsiz kişiye malvarlığı değerlerinin bir bölümünün vasi tarafından kendisinin tasarrufuna bırakılmış olması gereklidir⁵⁵. İzin herhangi bir şekle tabi değildir. Sözlü, yazılı, açık veya örtülü olarak izin verilebilir. Ayrıca izin belirli mallara ilişkin sınırlı olabilir veya şarta bağlanabilir⁵⁶. Verilen iznin yetki ve usulde paralellik çerçevesinde vasi tarafından geri alınması da mümkündür.

Vesayet altındaki sınırlı ehliyetsizin tasarrufuna bırakılacak malvarlığı unsurlarına ilişkin herhangi bir kanuni sınırlama bulunmamaktadır⁵⁷. Lakin vesayet kurumunun temel amacı olarak vesayet altındaki kişinin korunması ilkesi göz önüne alındığında, vesayet makamı tarafından, vesayet altındaki sınırlı ehliyetsiz kişi aleyhine bir durum yaratacak büyüklükteki malvarlığı değerlerinin bizzat tasarrufuna bırakılmasına ilişkin bir sınırlama getirilebileceğinin kabulü gereklidir. Zira vasi izni ile vesayet altındaki sınırlı ehliyetsiz kişinin tüm malvarlığı değerlerinin bizzat kendi tasarrufuna bırakılması, vasinin malvarlığı değerlerinin yönetimi görevine ilişkin özen yükümlülüğüne aykırı bir davranış olur.

Doktrinde serbest mallara ilişkin cep harçlığı, yaş günü, bayram, çeşitli törenler nedeniyle verilen harçlıklar, yemek parası, seyahat masrafı, olağan hediyeler gibi örnekler verilmiştir⁵⁸. Saydığımız örneklerin bizzat vasi tarafından vesayet altındaki sınırlı ehliyetsize teslimi gerekli olmayıp doğrudan üçüncü kişiler tarafından sağlanması da mümkündür. Ayrıca vasi iznine bağlı olarak vesayet altındaki sınırlı ehliyetsizin bizzat fiziksel veya düşünsel alandaki çalışmalarına bağlı olarak elde ettiği kazançlar da serbest mal niteliğindedir⁵⁹. Bununla birlikte çalışma izninin vasi tarafından verilmiş olması gerekli olup, izin bulunmaksızın yapılan çalışmalara ilişkin elde edilen kazanımlar serbest mal olarak değerlendirilmez. Bu noktada TMK m. 455 ile TMK m. 453 arasındaki yakın ilişki dikkatle değerlendirilmelidir. Çalışmamızda belirttiğimiz üzere TMK m. 453 hükmü ile vesayet altındaki sınırlı ehliyetsize sağlanan izin bir meslek veya sanatın yürütümüne ilişkin olup bağımsız niteliktedir⁶⁰. Lakin

⁵⁴ Kayran, (n 2) 61; Açıkgöz, (n 2) 290; Akıntürk ve Ateş, “Aile” (n 2) 520

⁵⁵ Açıkgöz, (n 2) 288

⁵⁶ ibid 290

⁵⁷ ibid 288

⁵⁸ Öz, (n 2) 88; Açıkgöz, (n 2) 288

⁵⁹ Mustafayev, (n 2) 198; Açıkgöz, (n 2) 289

⁶⁰ Detaylı bilgi için bkz. Başlık I-B

TMK m. 455 hükmü bir mesleğin veya sanatın icrası kapsamında olmayan, bağımlı nitelikte ve genellikle geçici bir süreliğine belirli bir işin görülmesine ilişkindir⁶¹. Gündelik hizmetçilik, saat başı ders verme veya müşterilere mal tedariki TMK m. 455 hükmüne ilişkin örnek olarak verilebilen işlerdir⁶². TMK m. 455 hükmünün TMK m. 453 hükmünden bir diğer farkı da iznin doğrudan vasi tarafından verilmesidir. TMK m. 453 hükmünde belirtildiği üzere izin vesayet makamı tarafından verilmelidir. Ayrıca TMK m. 455 gereğince vesayet altındaki kişinin yapmış olduğu tasarruflara bağlı olarak hukuki sorumluluğu yalnızca kendi tasarrufuna bırakılmış serbest mallarla sınırlıdır⁶³. Bununla birlikte TMK m. 453 hükmü çerçevesinde yapılan tasarruflardan doğan hukuki sorumluluk ise vesayet altındaki sınırlı ehliyetsizin tüm malvarlığı üzerinde doğar⁶⁴. Belirtmek isteriz ki TMK m. 453 hükmüne bağlı olarak elde edilen kazanımların idaresine ilişkin bir düzenleme bulunmamaktadır. Fakat TMK m. 455 hükmü ile ilişkili olarak elde edilen kazanımların yönetim ve idaresi doğrudan vesayet altındaki sınırlı ehliyetsiz kişiye bırakılmıştır⁶⁵.

TMK m. 455 hükmü çerçevesinde vesayet altındaki sınırlı ehliyetsizin vasi iznine bağlı olarak kendisine bırakılmış serbest mallara ilişkin tasarruf edebilmesi için gerekli olan diğer şart ise ilgili serbest mallara ilişkin vesayet altındaki sınırlı ehliyetsiz kişinin “serbestçe tasarruf imkanına” sahip olmasıdır⁶⁶. Şayet kişiye belirli bir amaca veya şarta yönelik bir malvarlığı unsurunun teslimi söz konusu ise TMK m. 455 hükmü uygulanmaz. Zira vesayet altındaki sınırlı ehliyetsiz kişinin serbest mallara ilişkin olarak “serbestçe” tasarruf edebilme yetkisi bulunmalıdır. Örneğin aylık faturaların ödenmesi hususunda kişiye belirli bir miktarda para bırakılmış ise serbest tasarruf yetkisinden söz edilemez⁶⁷.

Vesayet altındaki sınırlı ehliyetsiz kişinin bizzat tasarrufuna bırakılmış serbest mallara ilişkin dava ve taraf ehliyeti ile icra takip yetkisi bulunur. Bu durum kişiye serbest mallara ilişkin bizzat tasarrufta bulunabilme yetkisi verilmesinin bir sonucudur⁶⁸. Zira dava ve icra takip işlemlerine ilişkin bizzat yetkisinin bulunmamasının kabulü ile yönetim bakımından serbest

⁶¹ Öz, (n 2) 87-88; Açıkgöz, (n 2) 289

⁶² Açıkgöz, (n 2) 290

⁶³ ibid 291

⁶⁴ Detaylı bilgi için bkz. Başlık I-E

⁶⁵ Kayran, (n 2) 66; Em, (n 2) 41; Açıkgöz, (n 2) 291

⁶⁶ Açıkgöz, (n 2) 288

⁶⁷ ibid 289

⁶⁸ Akıntürk ve Ateş, “Aile” (n 2) 526; Mustafayev, (n 2) 261; Erdoğan, Akkurt ve Tokat, (n 2) 225; Ayan ve Ayan, “Kişiler” (n 2) 77; Yılmaz ve Yıldırım, (n 2) 128; Erdoğan ve Keskin, (n 2) 258-259; Açıkgöz, (n 2) 293

tasarruf yetkisinin bulunduğu malvarlığı unsurlarının kanun koyucunun düzenleme ile sağladığı serbest tasarruf yetkisi ile doğrudan çelişkili bir durum ortaya çıkarır.

IV. VESAYET ALTINDAKİ KİŞİNİN KİŞİYE SIKI SIKIYA BAĞLI HAKLARI KULLANIMI

A. GENEL OLARAK KİŞİYE SIKI SIKIYA BAĞLI HAKLAR

Kişiyeye sıkı sıkıya bağlı haklar doktrinde hakkın kullanımı kararının yalnızca hak sahibi tarafından alındığı ve hakkın kullanım kararının mutlaka hak sahibinin şahsi iradesiyle alındığı haklar olarak tanımlanmıştır⁶⁹. Kişiyeye sıkı sıkıya bağlı hakların bulunması irade özerkliği ve kişinin karar verme özgürlüğünün güvence altına alınması isteğinin bir sonucudur⁷⁰. Kişiyeye sıkı sıkıya bağlı hakların kullanımına karar verme yetkisinin başkasına tanınması kural olarak mümkün değildir. Zira kişiyeye sıkı sıkıya bağlı haklar kişilik ile yakından ilgilidir ve hakkın kullanımı kararının başkası tarafından alınması kişilik kavramı ile çelişir⁷¹. Kişiyeye sıkı sıkıya bağlı hakların şahsen kullanım zorunluluğundan anlaşılması gerekli olan husus hakkın kullanım kararının bizzat hak sahibi tarafından alınması gerekliliğidir⁷². Kararın alınmasına ilişkin kişinin şahsi iradesinin gerekliliği dışında kararın verilmesinden sonra hukuki sonuca yönelik gerekli işlemlerin (örneğin davanın sürdürülmesi) bizzat kararı veren kişi tarafından yapılması gerekli değildir⁷³.

Kişiyeye sıkı sıkıya bağlı hakların kullanımı konusunda kararın alınması aşamasında temsil mümkün değildir. Kararın temsilci aracılığıyla alınması yasal temsil düşmanlığının

⁶⁹ Yazarlar şahsen kullanılacak haklar olarak ifade etmektedir; M. Kemal Oğuzman ve Nami Barlas, *Medeni Hukuk* (21. Baskı, Vedat Kitapçılık 2015) 166; Akıntürk ve Ateş, “Medeni” (n 16) 134; Antalya ve Topuz, (n 2) 217, 256; Şaban Kayıhan ve Mustafa Ünlütepe, *Medeni Hukuka Giriş ve Türk Medeni Kanunu’nun Başlangıç Hükümleri* (4. Baskı, Seçkin Yayıncılık 2019) 275; Erdoğan, Akkurt ve Tokat, (n 2) 107; Erdoğan ve Keskin, (n 2) 140; Mehmet Ayan, Nurşen Ayan, *Medeni Hukuka Giriş* (12. Baskı, Seçkin Yayıncılık 2016) 109; Kayıhan ve Ünlütepe, (n 69) 177; Ekrem Kurt, ‘Türk Hukukunda Kişiyeye Sıkı Sıkıya Bağlı Haklar ve Hukuki Sonuçları’, (2016) 15 (2) İKÜHFD, 121, 124; Zürich Mahkemesinin bir kararında kişiyeye sıkı sıkıya bağlı hakların söz konusu niteliği şu şekilde açıklanmıştır: “*Münhasıran şahsa bağlı haklar insana şahsiyeti icabı tanınan; yani kişinin tamamen ve münhasıran kendisinden sadır oldukları için kullanılmalari da onun kararına bağlı bulunması gereken haklar olup bunların bir temsilci vasıtasıyla kullanılması kişiliğin mahiyetine telif kabul etmez; Mustafayev* (n 2) 202 dn 272. ; Kişiyeye sıkı sıkıya bağlı haklara ilişkin detaylı bilgi için bkz. Serap Helvacı, ‘Kişilik İşlemi Hakları (Münkasıran Şahsa Bağlı Haklar)’ (Yayınlanmamış Doktora Tezi, İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü 1993)

⁷⁰ Açıköz, (n 2) 261

⁷¹ Kurt, (n 69) 124; Oğuzman ve Barlas, (n 69) 166; Kayıhan ve Ünlütepe, “Medeni” (n 69) 275

⁷² Oğuzman ve Barlas, (n 69) 166; Kurt, (n 69) 129; Kayıhan ve Ünlütepe, “Medeni” (n 69) 275; Mustafayev, (n 2) 203; Oğuzman, Seliçi ve Oktay-Özdemir, “Kişiler” (n 2) 96; Akıntürk ve Ateş, “Medeni” (n 16) 134; Erdoğan ve Keskin, (n 2) 140; Ayan ve Ayan, “Medeni” (n 69) 109; Kayıhan ve Ünlütepe, “Bilgi” (n 16), 177

⁷³ Helvacı, (n 69) 83-84; Oğuzman ve Barlas, (n 69) 166; Kurt, (n 69) 129; Mustafayev, (n 2) 203; Oğuzman, Seliçi ve Oktay-Özdemir, “Kişiler” (n 2) 96; Ayan ve Ayan, “Medeni” (n 69) 109; Kayıhan ve Ünlütepe, “Medeni” (n 69) 277; Antalya ve Topuz, (n 2) 217

oluşmasına sebebiyet verir⁷⁴. Bu durum velayet veya vesayet altındaki sınırlı ehliyetsiz kişiler açısından da geçerlidir. TMK m. 16 hükmünde belirtildiği üzere veli veya vasi, küçük ve kısıtlıya ilişkin kişiye sıkı sıkıya bağlı hakların kullanılması kararını alma yetkisini haiz değildir. Zira TMK m. 16'nın ikinci cümlesinde kişiye sıkı sıkıya bağlı hakların kullanımında yasal temsilcilerin izninin gerekli olmadığı belirtilmiştir⁷⁵.

Kişiye sıkı sıkıya bağlı haklar kural olarak başkasına devredilemez ve mirasçılara intikal etmez⁷⁶. Bununla birlikte kişiye sıkı sıkıya bağlı bir hakkın kullanımı mali bir sonuca yönelik ise ve karşı taraf bu sonucu kabul etmişse istisnaen devri mümkündür⁷⁷. Ayrıca hak sahibi tarafından hakkın ileri sürülmesi durumunda hak sahibinin ölümü sonrasında mirasçılar tarafından hukuki sonuca ilişkin gerekli işlemler yapılabilir⁷⁸.

B. VESAYET ALTINDAKİ SINIRLI EHLİYETSİZ KİŞİLER AÇISINDAN KİŞİYE SIKI SIKIYA BAĞLI HAKLARIN KULLANIMI

TMK m. 16 hükmü sınırlı ehliyetsiz kişilerin, kişiye sıkı sıkıya bağlı hakları kullanımı açısından yasal temsilcilerinin rızasının gerekli olmadığını ifade etmektedir. Bu nedenle kural olarak kişiye sıkı sıkıya bağlı haklar vesayet altındaki sınırlı ehliyetsiz tarafından bizzat kullanılabilir. Bununla birlikte doktrinde kişiye sıkı sıkıya bağlı hakların kullanımı (ve hakkın kullanımından vazgeçilmesi) açısından ikili bir ayrıma gidilmektedir⁷⁹. Birinci ayırım bazı kişiye sıkı sıkıya bağlı hakların yalnızca vesayet altındaki sınırlı ehliyetsiz tarafından kullanılabilmesi yönündedir. İkinci ayırım ise kanundan doğan zorunluluk gereği bazı kişiye sıkı sıkıya bağlı hakların kullanımı açısından yasal temsilcisi katılımı ve/veya vesayet makamı izni ile kullanılabilmesine ilişkindir.

TMK hükümleri içerisinde hangi hakların kişiye sıkı sıkıya bağlı haklar olduğuna ilişkin bir bilgi bulunmamaktadır. Doktrinde yalnızca vesayet altındaki sınırlı ehliyetsiz tarafından

⁷⁴ Açıkgöz, (n 2) 262; Mustafayev, (n 2) 273; Yasal temsil düşmanlığı hakkında detaylı bilgi için bkz. Helvacı, (n 69) 80 vd

⁷⁵ Bu kuralın TMK da istisnaları bulunmaktadır. Örneğin TMK m. 118 hükmünde belirtildiği üzere nişanlanma yasal temsilcinin rızasına bağlı olarak küçük veya kısıtlı açısından bağlayıcılık kazanır. Ayrıca bkz. TMK m. 126-127

⁷⁶ Oğuzman ve Barlas, (n 69) 168; Kurt, (n 69) 124; Mustafayev, (n 2) 201; Zeytin ve Ergün, (n 2) 66; Ayan ve Ayan, "Medeni" (n 69) 108; Kayıhan ve Ünlütepe, "Bilgi" (n 16), 177; Kayıhan ve Ünlütepe, "Medeni" (n 69) 275; Erdoğan ve Keskin, (n 2) 140; Antalya ve Topuz, (n 2) 217

⁷⁷ TMK m. 25 hükmünde manevi tazminat açısından karşı tarafın kabulü sonucunda devri mümkündür

⁷⁸ Kurt, (n 69) 125; Oğuzman ve Barlas, (n 69) 168; Mustafayev, (n 2) 206; Antalya ve Topuz, (n 2) 219. Örneğin TMK m. 159 hükmünde evlenmenin butlanı davası açısından mirasçılarının açılmış olan davayı devam ettirebilme yetkisi belirtilmiştir. Ayrıca bkz. TMK m. 25, TMK m. 121

⁷⁹ Detaylı bilgi için bkz. Helvacı, (n 69) 21 vd; Mustafayev, (n 2) 211 vd; Kurt, (n 69) 128 vd; Açıkgöz, (n 2) 272, 274; Oğuzman, Seliçi ve Oktay-Özdemir, "Kişiler" (n 2) 97, 98

kullanılabilecek kişiye sıkı sıkıya bağlı haklara ilişkin örnekler verilmiştir. Bu haklar; kişilik hakkını koruyan tespit ve men davaları, kişinin bedeni üzerinde gerçekleştirilen çeşitli ameliyatlara ve tıbbi müdahaleler⁸⁰, TMK m. 24-25 hükümlerine dayanılarak açılan manevi tazminat davası⁸¹, ismin korunmasına ilişkin davalar, zina yapan eşin affı, vasiyetname

⁸⁰ Yargıtay 18. HD. bir kararında vesayet altındaki sınırlı ehliyetsizin organ bağışlaması hususunda irade açıklamasında bulunmak üzere vasiye yetki verilemeyeceğini hüküm altına almıştır. Yargıtay 18. HD. E. 2013/16178, K. 2014/3998, T. 6.3.2014 “*en temel insan hakkı olan yaşam hakkı ve vücut bütünlüğüne ilişkin olarak Anayasa’da, tıbbi zorunluluklar ve kanunda yazılı haller dışında, kişinin vücut bütünlüğüne dokunulamayacağı, rızası olmadan bilimsel ve tıbbî deneylere tabi tutulamayacağı, Türk Medeni Kanunu’nda ise, ancak yazılı rıza üzerine insan kökenli biyolojik maddelerin alınması, aşılınması ve naklinin mümkün olacağı, biyolojik madde verme borcu altına girmiş olandan da edimini yerine getirmesinin istenemeyeceği, maddi ve manevi tazminat isteminde bulunulamayacağı açıkça düzenlenmiştir. Yukarıda açıklanan mevzuatın emredici hükümleri dikkate alındığında Ereğli Sulh Hukuk Mahkemesi’nin 23/1/2013 gün 2010/453 Esas 575 Karar sayılı hükmü ile kısıtlı Ş.YARGITAY’dan kardeşi E.YARGITAY’a böbrek nakli hususunda irade beyanında bulunmak ve bu doğrultuda gerekli işlemleri yapmak üzere vasi T.YARGITAY’ye izin ve yetki verilmesine ilişkin karar usul ve yasaya aykırıdır.*” Erişim T. 16.05.2021, www.hukukturk.com; Kurt (n 69) 138 Kurt, botoks uygulamasının sınırlı ehliyetsizler açısından da yasal temsilci rızası aranmaksızın gerçekleştirilebileceğini ifade etmektedir. Kanaatimizce görüşe katılmak mümkün değildir. Zira botoks uygulamasının tedavi amacı gütmeksizin yalnızca estetik kaygılarla yapılması durumunda oluşturduğu mali külfetlerle birlikte botoks işleminin icrası sırasında ve işlemin tamamlandıktan sonraki sürece bağlı olarak getirdiği riskler göz önüne alındığında yasal temsilci rızasının gerekli olduğunun kabul edilmemesi sınırlı ehliyetsizin korunması ilkesiyle çelişir. Ayrıca Tababet ve Şuabatı San’atlarının Tarzı İcrasına Dair Kanun, Kanun Numarası : 1219, Kabul Tarihi : 11.04.1928 RG: 14.04.1928/863 Madde 70 “*Tabipler, diş tabipleri ve dişçiler yapacakları her nevi ameliye için hastanın, hasta küçük veya tahtı hacirde ise veli veya vasisinin evveleminde muvafakatını alırlar. Büyük ameliyei cerrahiyeler için bu muvafakatın tahriri olması lazımdır. (Veli veya vasisi olmadığı veya bulunmadığı veya üzerinde ameliye yapılacak şahıs ifadeye muktedir olmadığı takdirde muvafakat şart değildir.) Hilafında hareket edenlerden alakadların şikayetine bağlı olmak şartıyla on liradan iki yüz liraya kadar hafif cezai nakdi alınır.*” hükmü gereğince yasal temsilci rızasının alınması kanuni bir gerekliliktir. Ayrıca belirtmek isteriz ki çocuğa aşı yapılması hususunda kural olarak yasal temsilci rızası gereklidir. Lakin Yargıtay kararında da belirtildiği üzere rızanın haklı bir gerekçe gösterilmeksizin verilmemesi çocuğun üstün yararı ile çelişir. Yargıtay 2. HD. E. 2014/26980, K. 2015/6339, T. 1.4.2015 “*çocuğa uygulanacak aşının, gelecekteki hastalıklardan çocuğu birey olarak korumak ve toplum sağlığı açısından gerekli olan Sağlık Bakanlığınca belirlenen "genişletilmiş bağışıklık programı" uyarınca yapılması zorunlu aşılarından olduğu görülmektedir. Böyle bir durumda çocuğun yasal temsilcileri uygulanacak aşı ile ilgili olarak aydınlatıldıkları halde, hiç bir haklı gerekçe ileri sürmeksizin buna rıza göstermiyorlarsa çocuğun menfaatine aykırı olan bu tavra hukuki sonuç bağlanamaz. Diğer bir ifadeyle ana ve babanın rıza göstermemeleri çocuğun üstün yararına açıkça aykırı ise rıza aranmaz. Olayda ana baba çocuğa aşı uygulanmasına karşı çıkmışlar, buna rızalarının bulunmadığını bozmadan sonraki yargılama sırasında ifade etmişlerdir. Ne var ki; bu beyanlarını haklı gösterecek bir sebep ve delil göstermedikleri gibi dosyada da, yapılması istenilen aşının çocuğun üstün yararına aykırı olacağına ilişkin bir bulgu ve olgu bulunmamaktadır. Aşının, çocuğun gelecekteki bireysel sağlığı yanında, toplum sağlığı açısından da yapılması zorunlu olduğu dosyadaki raporlardan anlaşıldığına göre, isteğin kabulüne karar verilmesi gerekirken salt ana ve babanın rıza göstermedikleri gerekçesine dayanılarak talebin reddi usul ve yasaya aykırı bulunmuştur.*” Erişim T. 16.05.2021, www.hukukturk.com; Ayrıca belirtmek isteriz ki gebeliğin sona erdirilmesi hususunda Nüfus Planlaması Hakkında Kanun m. 6 hükmü gereğince vasiinin rızası (ve sulh hakiminin izni) gereklidir. Nüfus Planlaması Hakkında Kanun m. 6 “*.. müdahale, gebe kadının iznine, küçüklerde küçüğün rızası ile velinin iznine, vesayet altında bulunup da reşit veya mümeyyiz olmayan kişilerde reşit olmayan kişinin ve vasiinin rızası ile birlikte sulh hakiminin izin vermesine bağlıdır. Ancak akıl maluliyeti nedeni ile şuur serbestisine sahip olmayan gebe kadın hakkında rahim tahliyesi için kendi rızası aranmaz..*”

⁸¹ Yargıtay 4. HD. E. 1995/5439, K. 1995/6448, T. 21.9.1995 “*Davacı, davalı tarafından ırzına geçilmesi ve alıkonulması nedeniyle uğradığı maddi ve manevi zararının ödetilmesini talep ve dava etmektedir. Dava, şahsiyet hakkına hukuka aykırı olarak tecavüz iddiasına dayanmaktadır. Şahsiyet hakkı hukuka aykırı olarak tecavüze uğrayan ve bu suretle maddi ve manevi zarara muraz kalan kimse temyiz kudreti bulunan küçük veya mahcup ise, tazminat davasını (münhasıran şahsa merbut hak olması itibarıyla) kanuni temsilcisinin iznine tabi olmaksızın kendisi açabilir*” Erişim T. 16.05.2021, www.hukukturk.com

yapmak⁸², soybağının reddi, babalık davası, evliliğin nispi butlanı ve iptali, nişanı bozma, vesayetin kaldırılması talebi, vasi hakkında şikayette bulunma haklarıdır⁸³. Ayrıca Çocuk Hakları Sözleşmesi m. 12 gereğince kendilerini ifade etme hakkının da kişiye sıkı sıkıya bağlı bir hak olduğunun da kabulü gerekir⁸⁴. Doktrinde nişanlanma hakkı açısından tartışmalı görüşler bulunmaktadır⁸⁵. Kanaatimizce nişanlanma hakkı TMK m. 118/II gereğince yasal temsilcinin rıza göstermesi şartına bağlı olarak vesayet altındaki sınırlı ehliyetsiz kişi tarafından kullanılabilir bir haktır. Kanun lafzında açıkça yasal temsilcinin rıza göstermesi şartından bahsedilmiş olması nedeniyle nişanlanma hakkının bizzat vesayet altındaki sınırlı ehliyetsiz iradesi ile kullanımı mümkün değildir. Bununla birlikte nişanlanma hakkının yasal temsilcinin rızasına bağlı olarak kullanılabilir bir hak olması, hakkın kişiye sıkı sıkıya bağlılık özelliğini değiştirmez. Örneğin yasal temsilci vesayet altındaki sınırlı ehliyetsiz adına bir nişanlanma işlemi gerçekleştiremez. Önemli olan husus vesayet altındaki sınırlı ehliyetsiz kişinin nişanlanma yönündeki irade açıklamasının yasal temsilci tarafından rıza gösterilerek tamamlanmasıdır. Rızanın bulunmaması durumunda ise askıda hükümsüzlük yaptırımını ile karşılaşırlar⁸⁶. Bu nedenle yasal temsilci rızasının bulunmadığı bir nişanlanmanın vesayet altındaki sınırlı ehliyetsiz kişinin “nişanlanma açısından” herhangi bir hukuki sorumluluğu bulunmaz. Lakin haksız fiil ve hakkaniyet sorumluluğu çerçevesinde çeşitli sonuçların oluşması mümkündür. Örneğin tam ehliyetli gibi davranılarak karşı taraf aldatılmışsa haksız fiil hükümleri uygulanır⁸⁷. Ayrıca nişanın bozulması sebebiyle oluşan zararın tazmini açısından vesayet altındaki kişinin hakkaniyet sorumluluğu oluşabilir⁸⁸.

Vesayet altındaki sınırlı ehliyetsizin bazı kişiye sıkı sıkıya bağlı hakları kullanabilmesi için ise yasal temsilci katılımı ve/veya vesayet makamı/denetim makamı izni gereklidir. Bunun

⁸² TMK m. 502 hükmü gereğince vasiyetname yapabilme ehliyeti on beş yaşın doldurulması ve ayırt etme gücünü haiz olmaktır

⁸³ Oğuzman ve Barlas, (n 69) 166; Açıkgöz, (n 2) 272-273; Akıntürk ve Ateş, “Aile” (n 2) 522; Oğuzman, Selici ve Oktay-Özdemir, “Kişiler” (n 2) 97; Akıntürk ve Ateş, “Medeni” (n 16) 134; Mustafayev, (n 2) 211-212; Kurt, (n 69) 133; Erdoğan, Akkurt ve Tokat, (n 2) 107, 223; Ayan ve Ayan, “Medeni” (n 69) 109; Yılmaz ve Yıldırım, (n 2) 127; Kayıhan ve Ünlütepe, Bilgi (n 16), 177; Kayıhan ve Ünlütepe, Medeni (n 69) 276

⁸⁴ Çocuk Hakları Sözleşmesi m. 12 “Her çocuk, görüşlerini serbestçe ifade etme, kendisini ilgilendiren her konuda görüşlerinin dikkate alınmasını isteme hakkına sahiptir. Herkesin çocukları dinleme, onların fikirlerini öğrenme ve onlara saygı gösterme sorumluluğu vardır”

⁸⁵ Detaylı bilgi için bkz. Açıkgöz, (n 2) 281 vd. Bu noktada Akıntürk ve Ateş’in görüşüne katıldığımızı belirtmek isteriz. Akıntürk ve Ateş nişanlanma hakkının kişiye sıkı sıkıya bağlı bir hak olduğunu lakin nişanlanmadan doğabilecek mali yükümlülükler nedeniyle kanun koyucu tarafından yasal temsilci rızasına tabi tutulduğunu belirtmektedir. Bu nedenle nişanlanmanın yasal temsilci rızası olmadıkça sınırlı ehliyetsizi bağlamayacağını kabul etmektedir(görüşe ilişkin detaylı bilgi için bkz. Akıntürk ve Ateş, “Aile” (n 2) 31

⁸⁶ Akıntürk ve Ateş, “Aile” (n 2) 32

⁸⁷ Açıkgöz, (n 2) 285

⁸⁸ ibid 284

haklar doktrinde şu şekilde belirtilmiştir: Evlenme⁸⁹, boşanma⁹⁰, ergin kılınma, isim değişikliği, yaşın düzeltilmesi, evlat edinme veya edinilme, çocuğun tanınması, miras sözleşmesi yapma/geri alma, mirasın kabulü/reddi, mal rejimi sözleşmesi yapma, vatandaşlığa girme veya vatandaşlıktan çıkma, Dernekler Kanunu⁹¹ m. 3/III gereğince on beş yaşını bitiren ayırt etme gücünü haiz çocuklar açısından gelişimlerine katkıda bulunması amacıyla çocuk derneği kurma veya üyelik Dernekler Kanunu m. 3/IV gereğince on iki yaşını bitirmiş çocukların çocuk derneklerine üyeliği (yönetim ve denetim kurullarında görev almamak koşuluyla) TMK m. 405-406 hükümlerine dayanılarak kısıtlılığını isteme haklarıdır⁹². Örnekler açısından sınırlı sayı prensibi geçerlidir⁹³. Zira örnekler TMK m. 16 gereğince vesayet altındaki sınırlı ehliyetsizin kişiye sıkı sıkıya bağlı hakları bizzat gerçekleştirebileceği kuralına istisna teşkil etmektedir ve istisnaların kıyası mümkün olmamakla birlikte ayrıca dar yorumlanması gereklidir. Kural olarak yasal temsilci tarafından verilmesi gereken izne ilişkin bir şekil şartı bulunmamaktadır. Lakin evlenme hususunda verilecek izin⁹⁴ TMK m. 136 gereğince yazılı olması gerekir. Ayrıca Dernekler Kanunu m. 3 gereğince de yasal temsilci tarafından iznin yazılı olarak verilmesinin gerektiği ifade edilmiştir.

⁸⁹ TMK m. 153 hükmü gereğince ayırt etme gücüne sahip sınırlı ehliyetsizin yasal temsilci rızası olmaksızın evlenmesi durumunda yasal temsilci evliliğin iptalini talep edebilir.

⁹⁰ Yargıtay 2. HD. E. 1994/1417, K. 1994/1882, T. 22.2.1994 “Boşanma münhasıran şahsa bağlı haklardan ise de, Hukuk sistemimiz ancak dava yolu ile boşanmaya imkan verdiğiinden boşanma davasının münhasıran bu şahsi hakkın kullanılması niteliğinde kabul etmek mümkün değildir. Davaya bağlı olarak veya karşılık dava sebebiyle davanın taraflarına bir kısım mali külfetin yönelmesi muhtemeldir. İşte bu sebeple mümeyiz mahcurlar dahi boşanma davasını bizzat (MK. 405) (YARGITAY 2. H.D.nin 8.10.1985 günlü ve 7164/7948 sayılı kararı) takip edemezler. Hele kendilerini vekil ile temsil ettirmeleri söz konusu olduğunda mutlaka akti ilişkinin vasileri tarafından kurulması zorunludur. (MK. 16.) (YARGITAY 2. H.D.nin 23.10.1992 tarihli 8875/10177 ve 9.12.1992 tarihli 11697/12235 sayılı kararları)... MUHALEFET ŞERHİ Medeni Kanununun 16. maddesi uyarınca sezgin olan küçüklerle kısıtlular yasal temsilcilerinin onayı olmadıkça kendi işlemlerinden dolayı sorumlu tutulamazlar. Ancak karşılıksız edimler kişiye sıkı sıkıya bağlı hakların kullanılmasında yasal temsilcinin onayı gerekmez. (MK. md. 16/1-2) Küçük veya kısıtlı kişiye sıkı sıkıya bağlı bu hakları bizzat kullanabilir. Kişiye bağlı hakların dava yolu ile kullanılmasında da durum aynıdır. (Bak. Prof. Dr. Köprülü, Bülent Medeni Hukuk 1, 2. Kitap 1984 Sh. 228) (Bu kuralın ayrıcalıkları MK. 12, 90, 91, 254, 258. maddeleriyle sınırlı olarak belirtilmiştir.) bu itibarla mahkumiyeti nedeniyle kısıtlanan ancak sezgin olan davacının şahsa sıkı sıkıya bağlı olan boşanma davası hakkını kullanmasına vasinin iznine gerek yoktur. Bu itibarla sayın çoğunluğun bozma görüşlerine katılmıyorum.” Erişim T. 16.05.2021, www.hukukturk.com

⁹¹ Dernekler Kanunu, Kanun Numarası: 5253, Kabul Tarihi: 04.11.2004 RG: 23.11.2004/25649

⁹² Açıkgoz, (n 2) 274-276; Akıntürk ve Ateş, “Aile” (n 2) 522; Oğuzman, Seliçi ve Oktay-Özdemir, “Kişiler” (n 2) 98; Mustafayev, (n 2) 214; Kurt, (n 69) 163 vd.; Erdoğan, Akkurt ve Tokat, (n 2) 224; Zeytin ve Ergün, (n 2) 87; Ayan ve Ayan, “Kişiler” (n 2) 69-70; Ayan ve Ayan, “Medeni” (n 69) 109; Yılmaz ve Yıldırım, (n 2) 127; Kayıhan ve Ünlütepe, “Bilgi” (n 16), 177; Kayıhan ve Ünlütepe, “Medeni” (n 69) 276; Erdoğan ve Keskin, (n 2) 256; Antalya ve Topuz, (n 2) 218; Helvacı, (n 69) 57, 91 Helvacı yasal temsilci rızasının aranmasının sebebinin bu tür işlemler açısından vesayet altındaki kişinin korunması amacının üstün tutulması şeklinde açıklamaktadır

⁹³ Açıkgoz, (n 2) 277

⁹⁴ Evlenme için verilen iznin nişanlama için de verilmiş olduğunun kabulü gerekir. Zira nişanlanma TMK m. 118 gereğince bir evlilik vaadidir. Doğrudan evliliğe ilişkin verilen iznin bir evlilik vaadi olan nişanlanmayı da kapsadığının kabulü gereklidir. Lakin nişanlanma için verilen izin, evlilik açısından verilmiş sayılmaz. Zira nişanlanma evliliğin gerçekleştirilmesine yönelik bir cebri sonuç doğurmaz

Vesayet altındaki sınırlı ehliyetsizin kişiye sıkı sıkıya bağlı haklara ilişkin davalarda dava ehliyetleri bulunmaktadır⁹⁵. Bu nedenle dava takip ve ilamın icrasına ilişkin işlemleri bizzat gerçekleştirebilirler.

Yargıtay İçtihadı Birleştirme Kararı gereğince vesayet altındaki sınırlı ehliyetsizlerin kişiliğine karşı işlenmiş olan suçlardan dolayı dava ve şikayet hakkı bulunmaktadır⁹⁶.

C. VESAYET ALTINDAKİ TAM EHLİYETSİZ KİŞİLER AÇISINDAN KİŞİYE SIKI SIKIYA BAĞLI HAKLARIN KULLANIMI

TMK m. 16 hükmünün uygulama alanının sınırlı ehliyetsiz kişileri kapsamaması sebebiyle tam ehliyetsiz kişilerin TMK m. 16 hükmü çerçevesinde kişiye sıkı sıkıya bağlı hakları bizzat veya yasal temsilcisi aracılığı ile kullanması mümkün değildir. Ayrıca kanunda gösterilen istisnalar dışında tam ehliyetsiz kişilerin hukuki işlemleri TMK m. 15 hükmü gereğince hukuki bir sonuç doğurmaz. Doktrinde bizim de katıldığımız görüşe göre tam ehliyetsiz kişi tarafından yapılan işlemler kesin hükümsüzlük yaptırımına tabi olur⁹⁷. Kesin hükümsüzlük yaptırımı TMK m. 15 hükmünde herhangi bir ayrıma gidilmemesi sebebiyle kişiye sıkı sıkıya bağlı hakların kullanımını açısından da geçerlidir. Bu nedenle tam ehliyetsiz kişilerin kişiye sıkı sıkıya bağlı hakları bizzat kullanması hukuki bir sonuç doğurmaz. Lakin TMK m. 145 hükmü gereğince tam ehliyetsiz bir kişinin yapmış olduğu evliliğin⁹⁸ yaptırımı kesin hükümsüzlük değil mutlak butlandır. Bu nedenle TMK m. 156 hükmü gereğince hakim tarafından butlan kararı verilmediği müddetçe evlilik geçerli bir evliliğin sonuçlarını doğurur. Tam ehliyetsiz kişi tarafından

⁹⁵ Açıkgoz, (n 2) 281; Akıntürk ve Ateş, "Aile" (n 2) 522; Akıntürk ve Ateş, "Medeni" (n 16) 135; Oğuzman, Seliçi ve Oktay-Özdemir, "Kişiler" (n 2) 96; Kurt, (n 69) 129; Erdoğan, Akkurt ve Tokat, (n 2) 225; Helvacı, (n 69) 58

⁹⁶ 15.4.1942 gün ve 14/9 sayılı Yargıtay İçtihadı Birleştirme Kararı (naklen YCGK. E. 2004/44, K. 2004/58, T. 2.3.2004 "CYUY 'nın 344/2. maddesinde; "Mağdurun kanuni temsilcisi varsa şahsi dava açmak ona aittir." hükmüne yer verilmiştir. 15.4.1942 gün ve 14/9 sayılı İçtihadı Birleştirme Kararında da; "Temyiz kudretine sahip küçükler, (kanuni temsilcilerinin rızası olsun olmasın) doğrudan doğruya kişiliklerine karşı işlenmiş olan suçlardan dolayı dava ve şikayet hakkına sahiptir..... Kanuni temsilcilerin görevi, sezgin küçükler dava ve şikayette bulunmadıkları takdirde onların yerine geçerek yararlarını korumaktan ibarettir." denilmekte, Ceza Genel Kurulunun 18.12.1971 gün ve 43-50 sayılı kararında da, sezgin küçüklerin kanuni temsilcilerinin rızası olsun olmasın şikayetten vazgeçebileceği belirtilmekte, 4721 sayılı Türk Medeni Kanunu 'nun, 13. maddesinde, "Yaşının küçüklüğü yüzünden veya akıl hastalığı, akıl zayıflığı, sarhoşluk ya da bunlara benzer sebeplerden biriyle akla uygun biçimde davranma yeteneğinden yoksun olmayan herkes, bu Kanuna göre ayırt etme gücüne sahiptir" hükmüne yer verilmiş, 16. maddesinde ise, ayırt etme gücüne sahip küçüklerin kişiye sıkı sıkıya bağlı haklarını kullanmada yasal temsilcilerinin rızasının gerekli olmadığı belirtilmiştir." Erişim T. 16.05.2021, www.hukukturk.com

⁹⁷ Oğuzman ve Barlas, (n 69) 219; Oğuzman, Seliçi ve Oktay-Özdemir, "Kişiler" (n 2) 77; Açıkgoz, (n 2) 180; Akıntürk ve Ateş, "Medeni" (n 16) 135; Kayran, (n 2) 63; Mustafayev, (n 2) 274; Helvacı, (n 69) 62; Kayıhan ve Ünlütepe, "Bilgi" (n 16) 181

⁹⁸ Evlenme hakkının kişiye sıkı sıkıya bağlı bir hak olduğu hakkında bkz. Başlık IV-B

yapılan işlemlerin kesin hükümsüzlük yaptırma tabi olmasının bir diğer istisnası ise ölüme bağlı tasarruflara⁹⁹ ilişkindir. Zira ölüme bağlı tasarrufların tam ehliyetsiz kişi tarafından yapılması durumunda TMK m. 557 hükmü gereğince iptali gereklidir. İptal davasının TMK m. 559 hükmü gereğince hak düşürücü süreler içerisinde açılmaması durumunda tam ehliyetsiz kişi tarafından yapılan ölüme bağlı tasarruf geçerliliğini korur.

Kişiye sıkı sıkıya bağlı hakların tam ehliyetsiz kişiler tarafından kullanılamaması durumunda bu tür hakların yasal temsilci tarafından tam ehliyetsiz kişi adına kullanılabilir olup olmaması önem taşımaktadır. Kanaatimiz kişiye sıkı sıkıya bağlı hakların tam ehliyetsiz kişinin kişisel bir menfaatinin bulunması şartına bağlı olarak yasal temsilci tarafından tam ehliyetsiz kişi adına kullanımının mümkün olduğu yönündedir. Zira önemli olan husus tam ehliyetsiz kişinin “korunmasıdır”. Bu nedenle her somut olay açısından durumun değişkenlik gösterebileceğini düşünüyoruz. Lakin TMK hükümlerinden “yalnızca kişi tarafından kullanılabilirliği” anlaşılan hükümler açısından “yalnızca kişi tarafından kullanılması gerektiğinin” kabulü zorunludur. Örneğin evliliğin kurulmasına ilişkin iradi açıklamanın “yalnızca kişi tarafından kullanılması gerektiği” TMK m. 142 hükmünden anlaşılmaktadır¹⁰⁰.

Kişiye sıkı sıkıya bağlı hakların yasal temsilci tarafından dahi tam ehliyetsiz kişi adına kullanılamayacağı kabul edilirse kişiye sıkı sıkıya bağlı hakların “varlığının” tam ehliyetsiz kişiler açısından “yokluğu” problemi ortaya çıkacaktır. İstisnası bulunmaksızın bütün kişiye sıkı sıkıya bağlı hakların tam ehliyetsiz kişiler açısından “yokluğunun kabulü” tam ehliyetsiz kişilerin “kişi olmadığının kabulü” anlamına gelecektir. Bu nedenle doktrinde üzerinde uzlaşıya varılmış olan yasal temsilci tarafından tam ehliyetsiz kişi adına bazı kişiye sıkı sıkıya bağlı hakların kullanımının mümkün olduğu görüşüne katılıyoruz¹⁰¹. Zira yasal temsilcinin tam ehliyetsiz kişi adına istisnası bulunmaksızın tüm kişiye sıkı sıkıya bağlı hakları kullanamaması tam ehliyetsiz kişinin korunması ve menfaatinin gözetilmesi açısından gereklidir. Önemli olan husus hangi kişiye sıkı sıkıya bağlı hakların yasal temsilci tarafından tam ehliyetsiz kişi adına kullanılabilir olup olmadığına ilişkindir. Bu noktada doktrinde çeşitli görüşler bulunmaktadır¹⁰². Doktrinde kabul edilen ağırlıklı görüş kişiye sıkı sıkıya bağlı hakların mutlak

⁹⁹ Ölüme bağlı tasarrufların kişiye sıkı sıkıya bağlı haklardan birisi olduğu hakkında bkz. Başlık IV-B

¹⁰⁰ TMK m. 142 “Evlendirme memuru, evleneceklerden her birine birbiriyle evlenmek isteyip istemediklerini sorar. Evlenme, tarafların olumlu sözlü cevaplarını verdikleri anda oluşur. Memur, evlenmenin tarafların karşılıklı rızası ile kanuna uygun olarak yapılmış olduğunu açıklar.”

¹⁰¹ Oğuzman, Seliçi ve Oktay-Özdemir, “Kişiler” (n 2) 83; Açıkgöz, (n 2) 266; Kurt, (n 69) 132; Helvacı, (n 69) 85; Erdoğan, Akkurt ve Tokat, (n 2) 216; Ayan ve Ayan, “Kişiler” (n 2) 79; Ayan ve Ayan, “Medeni” (n 69) 110; Kayıhan ve Ünlütepe, Medeni (n 69) 276; Erdoğan ve Keskin, (n 2) 251; Antalya ve Topuz, (n 2) 218

¹⁰² Tartışmalar için bkz. Açıkgöz, (n 2) 263-271; Mustafayev, (n 2) 297-298; Erdoğan ve Keskin, (n 2) 251

ve nispi olarak ayırma tutulması ve nispi kişiye sıkı sıkıya bağlı hakların yasal temsilci tarafından tam ehliyetsiz adına kullanılabileceği yönündedir¹⁰³. İlgili görüş nispi kişiye sıkı sıkıya bağlı haklar olarak kişilik haklarının ihlalden doğan maddi/manevi tazminat taleplerini, ergin kılınmayı, tanımaya itirazı ve evlat edinmeyi belirtmiştir. Belirtilen haklar dışında kalan kişiye sıkı sıkıya bağlı haklar (nişanlanma, evlenme, nişanın bozulması, bazı evliliğin feshi nedenleri, boşanma, soybağının reddi, tanıma, babalık davası açma, ölüme bağlı tasarruflarda bulunma) ise mutlak niteliğini haiz olduğundan mütevellit tam ehliyetsiz veya yasal temsilci tarafından hiçbir koşulda kullanılamayacaktır. Kanaatimizce görüşe katılmak mümkün değildir. Zira tam ehliyetsiz kişinin kişisel nitelikteki menfaatleri ile açıkça çelişen bir durumda kişiye sıkı sıkıya bağlı hakların kullanımının sınırlanması eşitlik ilkesine aykırılık oluşturur. Bu nedenle her somut olaya özgü olarak tam ehliyetsiz kişinin menfaatinin değerlendirilmesinin gerekli olduğunu düşünüyoruz. Menfaat kelimesinden anlaşılması gerekli olan husus kişisel nitelikteki menfaatler olup malvarlığı açısından bir menfaatin oluşması değildir. Lakin belirtmek isteriz ki kanunda tam ehliyetsiz kişiler tarafından gerçekleştirilmesi yasaklanan kişiye sıkı sıkıya bağlı işlemlerin¹⁰⁴ yasal temsilcisi tarafından da gerçekleştirilmesi mümkün değildir. Bu durumda somut olay değerlendirilmesi yapılırken öncelikle araştırılması gereken husus kanuni bir yasağın mevcut olup olmadığına ilişkindir. Kanundan doğan bir yasağın bulunmaması durumunda ise işlemin gerçekleşmesi sonucunda tam ehliyetsiz kişi açısından elde edilecek yarar ile işlemin gerçekleşmemesi sonucunda tam ehliyetsiz kişi açısından oluşacak zarar arasında kişisel nitelikteki menfaat dengesinin kurulması gerektiği kanaatindeyiz. Örneğin zina sebebine dayalı olarak tam ehliyetsiz adına yasal temsilci tarafından boşanma davası açılmasının kabulü gereklidir. Zira önemli olan husus tam ehliyetsiz kişinin hukuki güvenliğinin sağlanması ve ayırt etme gücünün bulunmaması nedeniyle karşılaştığı risklere karşı korunmasıdır. Bu nedenle kanaatimiz kanuni yasağın bulunmadığı her durum açısından tam ehliyetsiz kişi adına yasal temsilcinin dava hakkının bulunduğu kabulüdür. Dava hakkının kullanılması ile hakim tarafından somut olayın değerlendirilmesi yapılmalı ve tam ehliyetsiz kişi açısından kişisel nitelikteki menfaat dengesinin sağlanıp sağlanmadığı irdelenmelidir.

Bazı kişiye sıkı sıkıya bağlı haklar açısından mevzuat yasal temsilcinin tam ehliyetsiz adına dava açabilmesine izin vermiştir. Örneğin yaş düzeltme davasının yasal temsilci

¹⁰³ Oğuzman, Seliçi ve Oktay-Özdemir, “Kişiler” (n 2) 83; Kurt, (n 69) 132; Helvacı, (n 69) 87-88; Erdoğan ve Keskin, (n 2) 251

¹⁰⁴ Örneğin TMK m. 125 hükmü gereğince evlenme ve TMK m. 502 hükmü gereğince vasiyetname düzenlenmesi için ayırt etme gücünün bulunması gerekir

tarafından açılması Nüfus Hizmetleri Kanunu¹⁰⁵ m. 36 gereğince mümkündür. Ayrıca soybağının reddi davası tam ehliyetsizin altsoyu, annesi, babası tarafından TMK m. 291 hükmü gereğince açılabilir. Kanunda açıkça bir düzenleme bulunmamasına rağmen Yargıtay uygulaması bazı boşanma sebeplerinin tam ehliyetsiz kişi adına yasal temsilci tarafından açılabileceği yönündedir¹⁰⁶. Kanaatimiz Yargıtay uygulamasının yerinde olduğudur.

SONUÇ

Türk Medeni Kanunu m. 453 hükmü uyarınca vesayet altındaki ayırt etme gücünü haiz küçük veya kısıtlı, vesayet makamının izniyle bir meslek veya sanatın yürütülmesine ilişkin gerekli olağan hukuki işlemleri yapabilmektedir.

Meslek kavramından anlaşılması gereken husus kişinin bilgi birikimi sonucunda eğitime dayalı elde ettiği tecrübelerini geçim sağlamak amacıyla profesyonel olarak topluma sunduğu işlerdir. Sanat kavramından anlaşılması gereken husus açısından ise kişinin doğumundan itibaren sahip olduğu öznel kabiliyet sonucunda biricik nitelikte gerçekleştirdiği işlerdir.

Vesayet altındaki sınırlı ehliyetsiz kişi tarafından bir meslek veya sanatın yürütümüne ilişkin izin Sulh Hukuk Mahkemesi tarafından verilir. İzin kararı Asliye Hukuk Mahkemesi tarafından verilemez. Zira TMK m. 453 hükmünde iznin vesayet makamı tarafından verilmesi gerektiği belirtilmiştir. TMK m. 397/II gereğince vesayet makamı Sulh Hukuk Mahkemesi'dir. HMK m. 2 ve HMK m. 4 hükümleri gereğince Asliye Hukuk ve Sulh Hukuk Mahkemeleri arasında görev ilişkisi bulunur. Mahkemeler arası görev ayrımı HMK m. 1 gereğince kamu düzenine ilişkindir. Bu nedenle Asliye Hukuk Mahkemesi, Sulh Hukuk Mahkemesi'nin görevlendirilmiş olduğu bir hususta karar veremez. Asliye Hukuk Mahkemesi tarafından bir meslek veya sanatın yürütümüne ilişkin verilen izin vasi tarafından verilen izne benzer olarak herhangi bir hukuki sonuç doğurmaz.

Sulh Hukuk Mahkemesi tarafından verilen izin TMK m. 449 hükmünde düzenlenen yasak işlemleri kapsamaz. Zira TMK m. 449 hükmü herhangi bir istisna getirmeksizin vesayet

¹⁰⁵ Nüfus Hizmetleri Kanunu, Kanun Numarası : 5490, Kabul Tarihi : 25.04.2006 RG: 29.04.2006/26153 m. 36 “...Nüfus kayıtlarına ilişkin düzeltme davaları, düzeltmeyi isteyen şahıslar ile ilgili resmî dairenin göstereceği lüzum üzerine Cumhuriyet savcılarının tarafından yerleşim yeri adresinin bulunduğu yerdeki görevli asliye hukuk mahkemesinde açılır...”

¹⁰⁶ Hayata kast ve pek kötü veya onur kırıcı davranış sebebiyle boşanma davasının yasal temsilci tarafından tam ehliyetsiz kişi adına açılacağına ilişkin Yargıtay 2. HD. 3.6.1964, E. 2642, K. 3059 (naklen Açık göz (n 2) 269); Suç işleme ve haysiyetsiz hayat sürme nedeniyle boşanma davasının yasal temsilci tarafından tam ehliyetsiz kişi adına açılacağına ilişkin Yargıtay 2. HD. 3.3.1947, E. 5923, K. 1219 (naklen Açık göz (n 2) 269)

altındaki kişi veya yasal temsilcisi tarafından yapılması yasak olan işlemleri ifade eder. Ayrıca TMK m. 453 hükmünde açıkça belirtildiği üzere bir meslek veya sanatın yürütümü için verilen izin olağan işlemlerin yapılmasına ilişkindir. Önemli bağışlamalarda bulunmanın ve vakıf kurmanın mesleki veya sanatsal yürütüm açısından olağan işlem niteliğinde değildir. Kefil olmak açısından ise işlemin olağan olarak nitelendirilmesi mümkün gözükmemektedir. Bununla birlikte kanun koyucu tarafından yasak işlemler başlığı altında belirtilen işlemlerin, vesayet makamı tarafından verilen izin sonucunda ehliyetin genişlemesine bağlı olarak yasak işlem niteliğini kaybetmesinin yorum yoluyla kabulü mümkün gözükmemektedir. Zira vesayet makamı tarafından kişiye tanınan izin, niteliği itibarıyla kendiliğinden istisnai niteliktedir. Kanun koyucu tarafından yasak işlemler başlığı altında herhangi bir istisnanın kabul edilmemiş olması ve bizatihi meslek veya sanatın yürütümüne ilişkin verilen iznin istisnai nitelikte olması nedenleriyle yasak işlemlere ilişkin yorum yoluyla istisna yaratılarak yasak işlem niteliğinin ortadan kalktığı kabulü, lafzi (yasak işlemlere ilişkin herhangi bir istisna bulunmaması), gai (yasak işlemlerin sınırlı ehliyetsiz tarafından bir meslek veya sanatın yürütümü amacıyla gerçekleştirilebilmesinin kabulünün vesayet altındaki kişinin korunması amacıyla çelişkili bir duruma sebebiyet vermesi ve vesayet hukukunun kamu hukuku karakterli olması) ve sistematik (TMK m. 449 hükmü başlığının doğrudan “yasak işlemler” şeklinde olması) yorum yöntemleri ve hukuk metodolojisi (istisnanın, ilgili hükme herhangi bir atfı olmaksızın yorum yöntemi ile kıyasen başka kurallara uygulanmasının argümantasyon ve temellendirme ilkeleri ile çelişki yaratması) açısından yerinde değildir.

Vesayet altındaki sınırlı ehliyetsiz kişi tarafından bizzat karşılıksız kazanım niteliğini haiz işlemler yapılabilir. Kazanım dört türlü oluşabilir. Bunlar; vesayet altındaki kişinin malvarlığı aktifinin artırılması, malvarlığı pasifinin azaltılması, malvarlığı pasifinin artmasının engellenmesi veya “malvarlığı aktifinin azalmasının önlenmesidir”. Zira malvarlığı aktifinin azalmasının önlenmesi durumunda da sınırlı ehliyetsiz açısından bir kazanım elde edilir.

Bağışlanan taşınmazın ipotekle yükümlü olması durumunda karşılıksız bir kazanımdan söz edilemez. İpotek hakkının taşınmaz maliki açısından paraya çevirme işlemlerine katlanma yükümlülüğü oluşturması sebebiyle vasinin rızası aranmalıdır. Zira önemli olan husus karşılıksız kazanma açısından vesayet altındaki kişiye ekonomik bir fayda sağlanması değildir. Dikkat edilmesi gerekli olan nokta, kişinin herhangi bir yükümlülük altına girmemesidir. Her ne kadar ipotekli taşınmazın paraya çevrilmesi durumunda da ipotek altına alınmış miktarın dışındaki bedelin vesayet altındaki kişi açısından bir ekonomik avantaj getirmesi ve malvarlığı

aktifinin artmasına sebebiyet verdiği açık olsa dahi ipotekli taşınmazın kabulü ile malvarlığı pasifinde bir artışın gerçekleştiği de gözlemlenir. Zira vesayet altındaki sınırlı ehliyetsiz bir katlanma borcu altına girer Bu nedenle ipotekli taşınmazın bağışlanan sıfatına bağlı olarak vesayet altındaki kişi tarafından bizzat kabulü tek taraflı bağlamazlık yaptırımına tabidir.

TMK m. 769 hükmü tam ehliyetsiz kişiler açısından uygulanamaz. Kayıp eşyaların bulunması durumunda gerekli ilan ve ihbar yükümlülüğünü içeren TMK m. 769 hükmünün uygulanabilmesi açısından kayıp eşya üzerinde kişinin hakimiyet kurması, eşyayı bulduğu yönünde bir iradesinin -ayırt etme gücünün- bulunması ve buna bağlı olarak ilan ve bildirim yükümlülüğüne sahip olduğunu kavraması gereklidir. Lakin tam ehliyetsiz kişilerin kayıp eşya üzerinde “hakimiyet kurarak kayıp eşya bulduğuna dair bir iradesinin bulunduğu” ve buna bağlı olarak “ilan ve bildirim yükümlülüğünün oluştuğunun” kabulü, tam ehliyetsiz kişilerin “ayırt etme gücüne sahip olduğu” anlamına gelir ve tam ehliyetsiz kişilerin ayırt etme gücüne sahip olmadığının kabulü ile çelişir.

Vesayet altındaki sınırlı ehliyetsiz kişiler kişiye sıkı sıkıya bağlı hakları kural olarak bizzat kullanabilir. Bununla birlikte kuralın çeşitli istisnaları bulunur. Örneğin botoks uygulamasının tedavi amacı gütmeksizin yalnızca estetik kaygılarla yapılması durumunda oluşturduğu mali külfetlerle birlikte botoks işleminin icrası sırasında ve işlemin tamamlandıktan sonraki sürece bağlı olarak getirdiği riskler göz önüne alındığında yasal temsilci rızasının gerekli olduğunun kabul edilmemesi sınırlı ehliyetsizin korunması ilkesiyle çelişir. Ayrıca Tababet ve Şuabatı San'atlarının Tarzı İcrasına Dair Kanun m. 70 gereğince yasal temsilci rızasının alınması kanuni bir gerekliliktir. Çocuğa aşı yapılması hususunda da kural olarak yasal temsilci rızası gereklidir. Lakin rızanın haklı bir gerekçe gösterilmeksizin verilmemesi çocuğun üstün yararı ile çelişir.

Nişanlanma hakkı kişiye sıkı sıkıya bağlı bir hak olmasına rağmen TMK m. 118/II gereğince yasal temsilcinin rıza göstermesi şartına bağlı olarak vesayet altındaki sınırlı ehliyetsiz kişi tarafından kullanılabilir bir haktır. Kanun lafzında açıkça yasal temsilcinin rıza göstermesi şartından bahsedilmiş olması nedeniyle nişanlanma hakkının bizzat vesayet altındaki sınırlı ehliyetsiz iradesi ile kullanımı mümkün değildir. Bununla birlikte nişanlanma hakkının yasal temsilcinin rızasına bağlı olarak kullanılabilir bir hak olması, hakkın kişiye sıkı sıkıya bağlılık özelliğini değiştirmez. Yasal temsilci vesayet altındaki sınırlı ehliyetsiz adına bir nişanlanma işlemi gerçekleştiremez. Önemli olan husus vesayet altındaki sınırlı ehliyetsiz kişinin nişanlanma yönündeki irade açıklamasının yasal temsilci tarafından rıza gösterilerek

tamamlanmasıdır. Rızanın bulunmaması durumunda ise askıda hükümsüzlük yaptırımını ile karşılaşılır.

Kişiye sıkı sıkıya bağlı hakların tam ehliyetsiz kişiler tarafından kullanılmaması durumunda bu tür hakların yasal temsilci tarafından tam ehliyetsiz kişi adına kullanılabilir olup olmaması önem taşımaktadır. Kişiye sıkı sıkıya bağlı hakların tam ehliyetsiz kişinin kişisel bir menfaatinin bulunması şartına bağlı olarak yasal temsilci tarafından tam ehliyetsiz kişi adına kullanımını mümkündür. Zira önemli olan husus tam ehliyetsiz kişinin “korunmasıdır”. Bu nedenle her somut olay açısından durum değişkenlik gösterebilir. Lakin TMK hükümlerinden “yalnızca kişi tarafından kullanılacağı” anlaşılan hükümler açısından “yalnızca kişi tarafından kullanılması gerektiğinin” kabulü zorunludur. Örneğin evliliğin kurulmasına ilişkin iradi açıklamanın “yalnızca kişi tarafından kullanılması gerektiği” TMK m. 142 hükmünden anlaşılmaktadır.

Kişiye sıkı sıkıya bağlı hakların yasal temsilci tarafından dahi tam ehliyetsiz kişi adına kullanılmayacağı kabul edilirse kişiye sıkı sıkıya bağlı hakların “varlığının” tam ehliyetsiz kişiler açısından “yokluğu” problemi ortaya çıkacaktır. İstisnası bulunmaksızın bütün kişiye sıkı sıkıya bağlı hakların tam ehliyetsiz kişiler açısından “yokluğunun kabulü” tam ehliyetsiz kişilerin “kişi olmadığının kabulü” anlamına gelecektir.

Mutlak niteliğini haiz kişiye sıkı sıkıya bağlı hakların tam ehliyetsiz veya yasal temsilci tarafından hiçbir koşulda kullanılmayacağı kabulü, tam ehliyetsiz kişinin kişisel nitelikteki menfaatleri ile açıkça çelişen bir durumda kişiye sıkı sıkıya bağlı hakların kullanımının sınırlanması sebebiyle eşitlik ilkesine aykırılık oluşturur. Bu nedenle her somut olaya özgü olarak tam ehliyetsiz kişinin menfaatinin değerlendirilmesinin gereklidir. Menfaat kelimesinden anlaşılması gerekli olan husus kişisel nitelikteki menfaatler olup malvarlığı açısından bir menfaatin oluşması değildir. Lakin kanunda tam ehliyetsiz kişiler tarafından gerçekleştirilmesi yasaklanan kişiye sıkı sıkıya bağlı işlemlerin (evlenme veya vasiyet yapma işlemlerinin) yasal temsilcisi tarafından da gerçekleştirilmesi mümkün değildir. Bu durumda somut olay değerlendirilmesi yapılırken öncelikle araştırılması gereken husus kanuni bir yasağın mevcut olup olmadığına ilişkindir. Kanundan doğan bir yasağın bulunmaması durumunda ise işlemin gerçekleşmesi halinde tam ehliyetsiz kişi açısından elde edilecek yarar ile işlemin gerçekleşmemesi halinde tam ehliyetsiz kişi açısından oluşacak zarar arasında kişisel nitelikteki menfaat dengesinin kurulması gerekir. Örneğin zina sebebine dayalı olarak tam ehliyetsiz adına yasal temsilci tarafından boşanma davası açılabilir. Zira önemli olan husus tam

ehliyetsiz kişinin hukuki güvenliğinin sağlanması ve ayırt etme gücünün bulunmaması nedeniyle karşılaştığı risklere karşı korunmasıdır. Bu nedenle kanuni yasağın bulunmadığı her durum açısından tam ehliyetsiz kişi adına yasal temsilcinin dava hakkının bulunduğu kabulü gereklidir. Dava hakkının kullanılması ile hakim tarafından somut olayın değerlendirilmesi yapılmalı ve tam ehliyetsiz kişi açısından kişisel nitelikteki menfaat dengesinin sağlanıp sağlanmadığı irdelenmelidir.

KAYNAKÇA

- Açıkgöz A, Dar Anlamda Vesayeti Gerektiren Haller ve Vesayet Altına Almanın İşlem Ehliyeti Bakımından Sonuçları (On İki Levha Yayıncılık 2017)
- Akıntürk T ve Ateş D, Türk Medeni Hukuku İkinci Cilt Aile Hukuku (18. Baskı, Beta Yayımevi 2016)
- Akıntürk T ve Ateş D, Medeni Hukuk (23. Baskı, Beta Yayımevi 2017)
- Akkurt S, Erdoğan K ve Tokat H, Medeni Hukuk, (2. Baskı, Seçkin Yayıncılık, 2021)
- Antalya O.G ve Topuz M, Medeni Hukuk (3. Baskı, Seçkin Yayıncılık 2019)
- Aslan Bingöl K.L, Medeni Hukuk Dersi Sorular ve Cevaplar (4. Baskı, Seçkin Yayıncılık 2020)
- Ayan M, Eşya Hukuku II Mülkiyet (9. Baskı, Seçkin Yayıncılık 2016)
- Ayan M ve Ayan N, Kişiler Hukuku (8. Baskı, Seçkin Yayıncılık 2016)
- Ayan M ve Ayan N, Medeni Hukuka Giriş (12. Baskı, Seçkin Yayıncılık 2016)
- Em A, Vesayet Hukuku ve Davaları (2. Baskı, Seçkin Yayıncılık 2020)
- Erdoğan İ ve Keskin A.D, Türk Medeni Hukuku Başlangıç Hükümleri Kişiler Hukuku (3. Baskı, Gazi Kitabevi 2020)
- Helvacı S, 'Kişilik İşlemi Hakları (Münkasıran Şahsa Bağlı Haklar)' (Yayınlanmamış Doktora Tezi, İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü 1993)
- Kayıhan Ş ve Ünlütepe M, Medeni Hukuk Bilgisi (4. Baskı, Seçkin Yayıncılık 2017)

Kayıhan Ş ve Ünlütepe M, Medeni Hukuka Giriş ve Türk Medeni Kanunu'nun Başlangıç Hükümleri (4. Baskı, Seçkin Yayıncılık 2019)

Kayran B, 'Türk Medeni Kanunda Vesayet Hukuku' (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü 2012)

Kurt E, 'Türk Hukukunda Kişiyeye Sıkı Sıkıya Bağlı Haklar ve Hukuki Sonuçları' (2016) 15 (2) İKÜHFD, ss. 121-187.

Mustafayev A, 'Gerçek Kişilerin Fiil Ehliyeti (Türkiye ve Azerbaycan Hukukuyla Karşılaştırmalı Olarak)' (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü 2013)

Oğuzman M. K ve Barlas N, Medeni Hukuk, (21. Baskı, Vedat Kitapçılık 2015)

Oğuzman M. K, Seliçi Ö ve Oktay-Özdemir S, Kişiler Hukuku (Gerçek ve Tüzel Kişiler) (15. Baskı, Filiz Kitabevi 2015)

Oğuzman M. K ve Öz M.T, Borçlar Hukuku Genel Hükümler Cilt I, (15. Baskı, Vedat Kitapçılık 2017)

Oğuzman M. K, Seliçi Ö ve Oktay-Özdemir S, Eşya Hukuku (20. Baskı, Filiz Kitabevi 2017)

Öz K, 'Türk- Alman Hukukunda Küçüğün Bir Meslek veya Sanatı Kendi Başına Yürütmesi ve Bu Durumun Hukuki İşlem Ehliyeti Üzerinde Etkileri' (2014) (4) Uluslararası Antalya Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, ss. 59-95.

Yılmaz S ve Yıldırım A, Medeni Hukuk-I (Başlangıç Hükümleri-Kişiler Hukuku-Aile Hukuku) (Seçkin Yayıncılık 2020)

Zeytin Z ve Ergün Ö, Türk Medeni Hukuku (5. Baskı, Seçkin Yayıncılık 2020)

YARARLANILAN İNTERNET KAYNAKLARI

<https://sozluk.gov.tr>

www.hukukturk.com